

ליקוט

יובל שנים

ליקוט תורת רבינו בענין חמישים - "יובל" - שנה

עדכוני חב"ד

תשורה

מחגיגת יום הולדת החמישים של

הרב אליעזר יהושע שיחי' זאקליקובסקי

ח"י מר-חשון תשפ"ב

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר ז"ע

בפתח הליקוט

בזה הננו מוציאים-לאור קובץ מיוחד הכולל ליקוט ראשוני מתורת כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בענין מספר חמישים - "יובל".

חשוב לציין, שרבים מהביאורים על מספר חמישים קשורים למושגים בדא"ח (נו"ן שערי בינה וכו'), אך בליקוט שלפנינו נכללו רק הביאורים שעל-ידם ניתוסף ביאור בחשיבות **המספר "חמישים"**.

גם יש להבהיר, שביאורי כ"ק אדמו"ר אודות מספר "חמישים" וענין "יובל", נחלקים לכמה ענינים (ולדוגמא: השלימות שבמספר חמישים, כניסה ל"יובל" חדש, ענין הנצחיות המתבטא ב"יובל" (שנקרא "עולם") ועוד). ומפני כמות החומר החלטנו לסדר את השיחות - לא ע"פ נושאים, אלא ע"פ סדר אמירתם.

כהוספה לליקוט, הננו להגיש סקירה קצרה על חגיגות "יובל" במחיצת כ"ק אדמו"ר במשך שנות הנשיאות ועוד לפני כן. החומר נדפס ברשות "הוצאת ספרים קה"ת" ו"ועד הנחות בלה"ק".

ונסיים בתפלה לבורא עולם, שתכף ומיד נזכה לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלבד לימוד תורתו של הרבי, נזכה לשמוע את ברכתו הק' שאיחל לרבבות חסידים בקשר עם יום הולדתם: **"שנת הצלחה"**.

ח"י חשון ה'תשפ"ב

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

ליקוט

יובל שנים

ליקוט מתורת רבינו
בענין חמישים – "יובל" – שנה

בן חמישים לעצה

וזהו ענין בן חמישים לעצה, דעצה הו"ע כליות יועצות, שהם בחינת נצח והוד, היינו נה"י חדשים, שזה נמשך דוקא ע"י בחינת חמישים שערי בינה, שער החמישים שלמעלה מהשתלשלות, וכדאיתא על זה דעליונים נדמה להם שהוא למטה ותחתונים נדמה להם שהוא למעלה, דיש לומר הפירוש בזה, שהוא למעלה מגדר מעלה ומטה, ומזה נמשך בחינת נה"י חדשים. וכן הוא גם ע"ד החסידות, דע"י אמירת אדנ' שפתי תפתח שהוא הביטול, בחינת תפלה אריכתא, עי"ז ממשיכים את ההשפעות הגשמיות שבי"ב האמצעיות דשמו"ע, שזהו עיקר המכוון שבתפלה.

(מד"ה אדנ' שפתי תפתח תשי"ב – סה"מ ע' 105)

"קאפ' נ"א דתהלים ענינו לבוא לשמחה אמיתית בהוי"

... וליום הולדתו, יהי רצון מהשי"ת שתהי' שנת הצלחה הן ברוחניות והן בגשמיות והן בעניניו הכלליים במלאכתו מלאכת שמים, והן בעניניו הפרטיים, מתוך בריאות הנכונה. ואפשר ראה המאמר אדנ' שפתי תפתח די"א ניסן שנת תשי"ב והוא מיוסד על המאמר אדנ' שפתי תפתח אשר במאמרי מוהר"ש תרכ"ז.

ולהעיר ולהאיר שעפ"י המבואר בתניא קדישא פ' כ"ו, הנה קאפ' נ"א דתהלים ענינו לבוא לשמחה אמיתית בהוי'.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל. המחכה לבשו"ט בהנוגע לפועל מפעולותיהם הטובות מתאים למכתבי הנ"ל.

(להרב ניסן גמנוב. אג"ק אדמו"ר זי"ע ח"ט ע' רלט)

"שיש לו 'מקום' בנוגע לכל העניינים"

ועתה, בקשר עם מלאות חמישים שנה – "יובל", שיש לו "מקום" בנוגע לכל העניינים ...

(משיחת שמוח"ת תשט"ז – תו"מ חט"ו ע' 133)

יש לנצל זאת כדי לעורר ע"ד ההוספה בעבודה דהפצת המעיינות חוצה"

ומזה מובן, שכאשר נשלם מספר מיוחד של שנים בשייכות לבעש"ט, כמו חמישים שנה, שנקרא "עולם", ובנדו"ד, מאתיים שנה להסתלקות הבעש"ט, יש לנצל זאת כדי לעורר ע"ד ההוספה בעבודה דהפצת המעיינות חוצה, בפועל ממש, שהרי המעשה הוא העיקר, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון (התוועדות ב'), ה'תשכ"א – תו"מ חכ"ט ע' 143)

"שכאשר מגיע "יובליועם", צריך לזכור שזהו "יובליועם"

כאן המקום להזכיר אודות ב' ניסן (שחל בשבוע הבא), שבשנה זו ימלאו חמישים שנה להסתלקות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובמילא גם חמישים שנה להתחלת הנשיאות של כ"ק מו"ח אדמו"ר – כיון שתיכף ומיד (כמ"ש "זורח השמש ובא השמש") עברה הנשיאות אליו, וכמדובר כמ"פ בנוגע לעניני ירושה שעוברים ברגע הראשון לבן הבכור, ועאכו"כ כשמדובר אודות בן יחיד, ובפרט ענין הנשיאות, כמובן מהדין שמלך בן מלך אינו צריך משיחה, כך, שלא הי' רגע אחד שיפסיק בין הסתלקות כ"ק אדנו"ע להתחלת הנשיאות של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובנוגע לשנת החמישים – הנה כפי שר' זלמן דוכמאן ע"ה הי' נוהג לומר, שכאשר מגיע "יובלייעם", צריך לזכור שזהו "יובלייעם", והיינו, שצריך להיות הענין ד"נזכרים", על מנת שיומשכו אח"כ ב"נעשים".

וע"פ המבואר בספרים [כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף: כך שאין זה דברים שלי, כי אם בבחינת מכניס בזו ומוציא בזו" (לשון חז"ל – אבות פ"ה מ"ד)] שבבוא זמן מיוחד צריך לעשות חשבון על כל הענינים שהיו עד זמן זה,

– ולדוגמא: קודם השבת צ"ל החשבון על כל ששת השנים שלפני השמיטה. וכן בשנת היובל – לאחר שיעוברים "שבע שבתות שנים" ומגיעה "שנת החמישים", ש"קרויין עולם" [כמ"ש בשמואל: "וישב שם עד עולם", וכן "ועבדו לעולם", "עד היובל", שאז יצא חפשי] – שיש בו קדושה יתירה, שהרי יובל קשור עם ארץ ישראל בהיותה במעמד ומצב ש"כל יושבי עלי", שענינו בעבודה שכל הכוחות שלו הם באופן ד"ארץ אשר גו' עיני ה' אלוך בה" –

הנה מהנכון שבימים ובשעות הספורים עד ב' ניסן, יערוך כל אחד חשבון בעצמו
מה עבר במשך החמישים שנה, ולזכור איך הי' המעמד ומצב בזמנו של כ"ק אדנ"ע,
והרי כל אחד (שלא רוצה לרמות את עצמו) יודע מה כ"ק אדנ"ע דרש וקיווה כו', וכן
בנוגע לכ"ק מו"ח אדמו"ר יודע כל אחד מה הוא קיווה ודרש כו',

והעיקר – לא להיות מרוצה מעצמו,

– וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שחסידים היו מסתכלים איך שפלוגי מתפלל,
והיו מפטירים "זיך האט ער שוין מוחל געווען"! ... –

אלא לערוך חשבון צדק על כל מה שעבר במשך כל החמישים שנה (ואלו שלא
נולדו אז – יערכו החשבון ממה שעבר במשך העשרים או השלושים שנה וכו'), ולתקן
את כל העניינים.

ומובן, שכל העניינים שצריכים להיות במעשה – לא מספיק שישארו בדיבור, אלא
צריכים לבוא גם במעשה,

– וכמשנ"ת – בהתוועדות קודמת בנוגע למלאכת המשכן, שאפילו משה רבינו
שלא השתתף בעצמו במלאכת המשכן, וחלקו במשכן הי' ללמד את בני"ע (ע"י דיבורו)
כיצד לבנות את המקדש, הנה נוסף לכך שלימודו עם בני"ע הי' באופן שבמשך ב' ימים
הביאו בני"ע את כל העניינים הדרושים להקמת המשכן, ובאופן ד"די והותר", הי' צריך
שיהי' לו חלש גם בעשיית המשכן בפועל, ועד לחלק שלא הי' יכול להעשות ע"י "שום
אדם" –

והעניינים שצריכים להיות בדבור – לא מספיק שיהיו במחשבה, אלא צריכים לבוא
בדבור כו'.

וכאמור לעיל, יש לעשות זאת באופן שישלמו זאת עד ב' ניסן. – האמת היא שרק
כאשר יבוא משיח אזי יושלם הכל, ועד אז עדיין צריך להיות ענין העבודה, אבל, ידוע
מאמר רז"ל אודות מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כו'! ...

ואעפ"כ שכאשר יערכו חשבון יראו שזהו חשבון גדול – הנה מה שיכולים להפסיק
לפעול במשך הימים הספורים עד ב' ניסן, צריכים לפעול; ובנוגע לשאר העניינים –
יקבלו החלטה תקיפה שבודאי תבוא אח"כ במעשה בפועל (ע"ד האמור לעיל בנוגע
לעזיבת החטא, שכיון שהחליט בעצמו להשיב את הגזילה אזי נחשב כבר ל"צדיק
גמור").

והעיקר – שיערכו החשבון צדק, ולא יסתפקו בהחלטה טובה, אלא ימשיכו זאת
במעשה בפועל, ועי"ז תומשך הצלחה בכל העניינים בגשמיות וברוחניות.

(משיחת ש"פ שמיני, פ' החודש, מבה"ח ניסן, התש"ל – תו"מ ח"ס ע' 27)

קובץ כ"ח סיון – יובל שנים

"במלאת יובל הנקרא עולם - שנים מיום סגולה זה (תש"א - תנש"א) הנו מו"ל קובץ הנוכחי שבו ליקוט ענינים בנושאים הנזכרים".

מילים אלו מובאות מתוך ה"פתח דבר" ל"קובץ כ"ח סיון - יובל שנים" ש"ל לקראת יום הבהיר כ"ח סיון תנש"א, ואף חולק מידו הק' של הרבי לכל אחד ואחת (וראה לקמן בהוספה לקובץ).

לחביבותא דמלתא, מוגש בזה צילום של (חלק מ-) ה"פתח דבר" עם התאריך שכתב הרבי.

דברי רקע:

לקראת יובל החמישים לכ"ח סיון התאספו כמה תמימים להוציא לאור קובץ מיוחד לכבוד היובל.

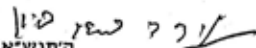
כשהקובץ הי' מוכן הכניס העורכים את כל החומר לרבי על מנת לקבל אישור סופי. הם הכניסו לרבי את הקובץ בצירוף פתקא (המבארת את עניינו של הקובץ) ביום ששי - כ"ה סיון, תנש"א.

ביום ראשון כ"ז סיון הוציא הרבי את החומר. הרבי ציין על גביו "מהיר", וכתב בתאריך הפתח דבר **"ערב כח סיון"**.

במלאות יובל - הנקרא "עולם" - שנים מיום סגולה זה (תש"א - תנש"א) הנו מו"ל קובץ הנוכחי שבו ליקוט ענינים בנושאים הנזכרים.

ויהי רצון, שע"י הוספה בעבודת בני' בהפצת המעינות חוצה מתוך צפי' ותשוקה לביאת המשיח - אשר זהו מהענינים המיוחדים שהודגשו בעבודת כ"ק אדמו"ר שליט"א לכשהגיע לארצה"ב - יתקיים כבר מילוי הבטחת מלך המשיח להבעש"ט בשאלתו אימתי "אתי מר" - כשיפוצו מעינותיך חוצה".

מערכת "אוצר החסידים"

ה'תנש"א (הי' תהא שנת אראנו נפלאות)
שנת הצדיק להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין נ.י.

- 1) ע"ד לשון חז"ל ר"ה לא, סע"א ואילך.
- 2) ראה ספר השיחות הש"ת ס"ע 125 ואילך. לקו"ש ח"ג ע' 836. שיתת ש"פ קרח תשמ"ט ס"א (נדפס בקובץ זה).
- 3) כידוע בנוגע למאסר וגאולת אדמו"ר הזקן, שאו התחיל עיקר הענין דיפוצו מעינותיך חוצה (ס' השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך).
- 4) ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טושו"ע או"ח רס"ט. הל' ברכות תהנין לאדה"ו פי"ג ה"ב.
- 5) פרש"י חוקת כא, כא. 6) קידושין טו, א. מכילתא ומרש"י משפטים כא, ו.
- 7) ראה שיחת ח"י ניסן תשמ"ח. ולהעיר שזהו גם ממטרות היסוד ד"מחנה ישראל" - "לפרסם האמת אשר לאלתר לתשובה - לאלתר לגאולה שלימה ע"י משיח צדקנו" (סקירה קצרה אודות "מחנה ישראל" - נדפסה ב"היום יום", ועוד).
- 8) אגרת הקודש הידועה דהבעש"ט - נדפסה בס' כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

”חמישים שנה איז א תקופה מיוחדת”

מ'האט דאך גערעדט פריער וועגן די הוראות וואס מ'נעמט פון שב"מ חודש תמוז – וואס שב"מ תמוז איז דאך כולל אלע טעג פון חודש תמוז, סיי די טעג פון דעם מאסר, וואס דער מאסר איז געווען אין די טעג פון חודש סיון, און די ערשטע טעג פון חודש תמוז, און ס'איז אויך כולל די טעג פון דער גאולה ביי"ב תמוז.

וואס בשעת דאס איז געווען בפעם הראשונה, איז פריער געווען אן ענין של מאסר, און דערנאך איז געקומען די גאולה; אבער בשעת דער ענין חזר'ט זיך איבער בכל שנה ושנה, איז דאס מלכתחילה אין אן אופן אז מ'ווייסט אז ס'איז דא דער ענין הגאולה.

וואס כהנ"ל איז דאך ביי"ב תמוז בכל שנה – און בש.ז. קומט צו א דבר נוסף, אז ס'ענדיקט זיך איין יובל שנים, חמישים שנה, פון דעם ערשטן י"ב תמוז בשנת תרפ"ז.

וואס מ'געפינט דאך בנוגע להלכה אז חמישים שנה איז א תקופה מיוחדת, ווי מ'זאגט אז עולמו של יובל איז חמישים שנה (קידושין טו, א), ד.ה. אז בש.ז. ענדיקט זיך דער ערשטער יובל שנים, און ס'הויבט זיך אן די שנה החמישים ואחת – דער צווייטער יובל.

וואס דערפון איז דאך פארשטאנדיק אז דעמולט דארף זיך אנהויבן א נייע תקופה אין אן אופן וואס איז שלא בערך צו דעם וואס איז געווען פריער. ד.ה. אז וויפל מ'האט נאר אויפגעטאן במשך פון די פריערדיקע חמישים שנה, איז בשעת ס'קומט שנת החמישים ואחת, און ס'הויבט זיך אן דער צווייטער יובל שנים, דארף מען מוסיף זיין אין די אלע ענינים פון הפצת התורה והיהדות, אין אן אופן וואס איז שלא בערך צו פריער, ווארום ס'איז דא דער ציווי – וואס דאס איז אויך א נתינת כח – ”מעלין בקודש” (ברכות כח, א).

און בשעת ער טענה'ט אז מ'מאנט פון אים אן ענין וואס איז שלא בערך, און ס'איז א שווערע זאך – זאגט מען אים אז ”אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו” (ע"ז ג, ס"א), מוז מען זאגן אז דער אויבערשטער האט אים געגעבן די כחות אויף דערויף.

... און די ענינים אין וועלכע מ'דארף מוסיף זיין ביתר שאת וביתר עוז – זיינען דאס די ענינים וועלכע דער בעל המאסר והגאולה שרייבט אין זיין בריוו צום ערשטן י"ב תמוז.

וואס דאס איז דער ענין פון צדקה, ווי מ'געפינט אין מדרשי רז"ל בכ"מ (ראה חולין שם. ירושלמי דמאי פ"א ה"ג) אז ענינו פון רפב"י איז געווען דער ענין פון גמ"ח – מבצע צדקה; ועד"ז אין דעם ענין פון לימוד התורה, ווי די גמרא (שבת לג, ב) דערציילט אז ס'איז געווען דער לימוד מיט א שקו"ט צווישן רפב"י מיט רשב"י, אז איינער האט געפרעגט קושיות און דער צווייטער האט געענטפערט תירוצים – מבצע תורה; ועד"ז בנוגע צו דעם ענין פון מבצע חינוך, מחנך זיין א צווייטן אידן אין די ענינים

פון תומ"צ, וואס כדי ער זאל מצליח זיין אין דערויף, דארף ער זיך מחנך זיין, וואס דערמיט באווייזט ער א דוגמא חי' פון זיך אליין, ובמילא פועל'ט דאס מערער אויף דעם צווייטן.

וואס דערפאר איז וויבאלד אז מפקחין על צרכי ציבור בשבת (כתובות ה, א), זאל מען מאכן אן אסיפה במשך פון יום השבת, און מחליט זיין ווי אזוי מען זאל מוסיף זיין אין די אלע ענינים האמורים.

(משיחת ש"פ שלח תשל"ז – שיח"ק ח"ב ע' 151)

"ענדיקט זיך א גאנצע תקופה"

ובפרט נאך אז היינטיקן יאר ווערט א יובל שנים (פופציג יאר) זינט זיין באפרייארנג, וואס תורה ערקלערט דאך אין מערער ערטער אז בשעת ס'ענדיקט זיך א יובל שנים, ענדיקט זיך א גאנצע תקופה (א גאנצע עפאמע) וואס מ'איז געגאנגען אין דער וועג.

און ס'איז ניט דער טייטש אז דאס ענדיקט זיך ח"ו. נאר אדרבה, אזוי ווי ביי יעדער סיום פון אן ענין של קדושה, צי מ'איז מסיים א כתה (א קלאס), אדער מ'איז מסיים א מסכת אדער א פרק אין תושבע"פ – אז דאס איז אויך א צוגרייטונג אז דער פרק און די מסכת וואס מ'וועט לערנען נאך דערויף, זאל זיין מיט מער לעבעדיקייט און מיט מער פרייליכקייט און מיט מער תענוג ;

איז אזוי אויך ווען ס'ענדיקט זיך א יובל שנים – אז דאס איז א צוגרייטונג, אז ווען ס'וועט זיך אנהויבן דער נייער יובל, זאל מען טאן מיט מער תענוג און מיט שמחה, ובמילא וועט דאס אויך זיין מיט מערער הצלחה.

(יום ג' פרשת קורח, כ"ח סיון – שיח"ק תשל"ז ח"ב ע' 161)

"יובל איז און ספירת הבינה"

משא"כ יובל איז אין ספירת הבינה, בחינת "עלמא דחירו", אז דער אור אלקי איז ביי אים מאיר בגילוי. און מצד דעם ווערט ער "באפרייט" פון אלע ענינים המעלימים ומסתירים — "וקראתם דרוור בארץ", בדוגמת החירות וואס וועט זיין לע"ל, ווען עס וועלן ניט זיין שייך קיין שום העלמות והסתרים ווארום "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

און דאס איז דער טעם וואס "עיקר מצות יובל" איז געווען נאר בבית ראשון און ניט בבית שני – ווייל די מדרגה פון בינה "עלמא דחירו" איז דער ענין פון "ה' עילאה" (דער ערשטער ה' פון שם הוי"), און וויבאלד אז בבית שני האט זיך געפעלט דער ה', איז שוין דאן ניט געווען קיין אמת'ע חירות [ברוחניות, ובמילא – אויך ניט בגשמיות. אז "היו מלכי עובדי כוכבים מושלים עליהם"]. און דעריבער איז שוין דעמאלט ניט געווען דער ענין פון יובל, עלמא דחירו.

(לקו"ש ח"ז ע' 170)

"אויסנוצן די דריי טעג וואס זיינען נאך געבליבן צום סיום פון שנת היובל"

האמור לעיל איז דאך דא בכל שנה ושנה, ווארום בכל שנה מוז דאך זיין א שבת צווישן ג' תמוז מיט י"ב תמוז, ווארום וויבאלד אז צווישן ג' תמוז מיט י"ב וי"ג תמוז זיינען דא 9-10 טעג, מוז דאך זיין א שבת צווישן זיי, נאר ס'איז דא אמאל אז ס'איז דא צוויי שבתות צווישן ג' תמוז מיט י"ב תמוז, משא"כ בקביעות ש.ז. אז ס'איז דא איין שבת צווישן ג' תמוז מיט י"ב תמוז (וואס דאס באווייזט נאכמער אז דער שבת איז מחבר ביידע ענינים כנ"ל).

דערנאך קומט צו דער ענין המיוחד שבשנה זו, אז ס'ענדיקט זיך דער ערשטער יובל שנים פון די גאולה. ובפרט אז די קביעות פון ש.ז. איז די זעלבע קביעות ווי ס'איז געווען בפעם הראשונה בשנת תרפ"ז. וואס דאס איז דאך בהשגחה פרטית אז די קביעות פון שנת היובל זאל זיין די זעלבע קביעות ווי ס'איז געווען בפעם הראשונה.

וכאן המקום להעיר אויף אן ענין וואס איז א דבר פלא וואס מ'האט זיך ניט געכאפט אויף דעם (– לא ראינו אינו ראי', אבער עכ"פ מ'האט דערפון ניט געמאכט קיין רעש און א שטורעם), וואס בכלל זיינען דאך חסידים מדייק אין יעדן ענין מיט א התבוננות וכו', און מ'נעמט ארויס דערפון א הוראה וכו' – האט מען זיך ניט געכאפט אז די קביעות פון ג' תמוז בכל שנה איז אין דעם זעלבן טאג בשבוע ווען ס'איז חל יום א' דפסח.

... וואס דאס איז פארבונדן במיוחד דערמיט וואס דאס איז דער שנת היובל – ווארום כאמור לעיל אז שלימות הענין פון יצי"מ איז געווען בשעת מ"ת, וואס שבועות "זמן מתן תורתנו" איז דאך חמשים יום נאך דעם ערשטן טאג פון פסח; ועד"ז איז איצטער שנת היובל, וואס יובל איז דאך חמשים שנה.

ס'איז דא נאך אן ענין אין די קביעות פון ש.ז. – וואס דאס איז ניט ווי ס'איז געווען בפעם הראשונה – אז דאס איז שבת פ' חקת. וואס ג' תמוז איז געווען דער ערשטער

טאג וואס מ'האט אנגעהויבן לערנען פ' חקת, און אין דעם שבת האט מען פארענדיקט פ' חקת.

וכמדובר כמ"פ אז שם הסדרה איז "חקת" אליין, און ניט "חקת התורה", און דערפון דארף זיין א הוראה אין עבודת האדם.

וואס דאס איז די סיבה פון די התועדות – וויבאלד אז דאס איז דער סיום פון שנת היובל, און די זעלבע קביעות ווי ס'איז געווען בפעם הראשונה – אז מ'זאל מחליט זיין החלטות טובות אויף צו טאן אין די אלע ענינים וואס דער בעל הגאולה שרייבט במכתבו צו די חגיגה הראשונה פון י"ב תמוז.

און מ'זאל אויסנוצן די דריי טעג וואס זיינען נאך געבליבן צום סיום פון שנת היובל, דורך דעם וואס מ'וועט טאן אין די אלע ענינים און גרייטן זיך צום קומענדיקן יובל אין אן אופן אז אלע ענינים זאלן זיין ביתר שאת וביתר עוז.

און ס'איז ניט גענוג דאס וואס ער איז מחליט ביי זיך די החלטות טובות, און דערנאך וועט ער זאגן אז וויבאלד ס'שטייט אז "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" (קידושין פ, א), דארף ער שוין גארניט טאן! איי דער אלטער רבי איז מבאר אין תניא (פט"ז) אז דאס וואס מ'זאגט אז "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" מיינט דאס אז מ'דארף זיין דער ענין המעשה – וועט ער מאנען פון א צווייטן אידן אז ביי אים זאל זיין דער ענין המעשה, און ער וועט זיך באגנוגענען מיט מחשבה אליין!

זאגט מען אים אז דער רבי דער נשיא טייטשט אפ "אין חכם כבעל הנסיון" – אז די בחינה אויף דעם ענין החכמה איז צי דאס קומט אראפ אין א "בכך" בנוגע למעשה בפועל, וואס דוקא דעמולט זעט מען אז די חכמה איז כדבעי (ד"ה איש יהודי תש"א פ"ב. ד"ה ויבא עמלק תש"ט פ"ב). וואס דערפון איז פארשטאנדיק אז ס'איז ניט גענוג דאס וואס מ'וועט מחליט זיין החלטות טובות, נאר ס'מוז אראפקומען אין מעשה בפועל.

און מ'זאגט אים אז ער דארף ארויסגיין אין "חוצה", און אהינצו דארף ער ברענגען די "מעיינות", און די "מעיינות" זאלן דארטן שטיין אין אן אופן של "הפצה".

און אע"פ אז די כוונה איז דאך אז דער "מעין" אליין זאל אנקומען צום "חוצה", אעפ"כ, דארף דאס אבער זיין אין דעם אופן המתאים לפ"ע פון דעם "חוצה", כדי ער זאל דאס קענען מקבל זיין –

וואס דאס איז דורך דעם ענין פון די "מבצעים": מבצע אהבת ישראל, מבצע חינוך, מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, מבצע בית מלא ספרים – יבנה וחכמי, מבצע נרות שבת קודש, מבצע כשרות האכו"ש, און מבצע טהרת המשפחה.

וואס יעדער איינע פון די מבצעים איז דאך אן ענין כללי וואס איז כולל כל התורה כולה (כמדובר כמ"פ), עאכו"כ ווען ס'איז דא דער צירוף פון אלע "עשרה מבצעים" – "עשרה שיושבים כו".

וכאמור לעיל אז מ'זאל אויסנוצן די דריי טעג וואס זיינען נאך געבליבן ביז י"ב תמוז, דער סיום פון דעם ערשטן יובל, אז מ'זאל טאן אין די אלע מבצעים ביתר שאת וביתר עוז.

אנהויבנדיק פון יום השבת, וואס מפקחין על צרכי ציבור בשבת (כתובות ה, א), אז מ'זאל טאן אין די ענינים במשך יום השבת אין דעם אופן המותר ביום השבת, כולל אויך דעם ענין פון די "תהלוכה", ועד"ז לאחרי יום השבת זאל מען טאן אין די אלע ענינים לויט די אופנים וואס מ'קען דעמולט טאן, און אויך איבערגעבן דאס בכל המקומות וואו מ'קען נאר דערגרייכן.

און טאן דאס אין אן אופן פון שבת, וואס שבת איז דאך דער ענין התענוג, און דער תענוג פון שבת איז דאך אין אן אופן אז דאס נעמט דורך כל עניני האדם, ביז אז אפי' ווען ער שלאפט זאגט מען אויך אז "שינה בשבת תענוג" (ילקוט ראובני עה"פ ואתחנן ד, יט).

וואס לכאורה שלאפט ער דאך, איז ווי זאגט מען אז דאס איז אן ענין של תענוג? – איז דער ביאור בזה ע"ד ווי מ'זעט אין דעם צד שלעו"ז אז "אדם מועד לעולם כו' בין ער בין ישן" (ב"ק כו, א), ווארום אע"פ אז דעמולט שלאפט ער דאך, אעפ"כ זאגט מען אז ער איז "מועד כו'", ווארום ס'איז תלוי אין דעם אופן ווי ער לייגט זיך שלאפן, און ווען ער וואלט זיך געלייגט שלאפן כדבעי, וואלט דערפון ניט ארויסגעקומען אן ענין בלתי רצוי.

ועד"ז איז מבואר אין די מאמרים פון כ"ק מו"ח אדמו"ר (ראה לקו"ד ח"ד תשי, א-ב. ד"ה בלילה ההוא ה'ש"ת פ"א), אז בשעת א איד ליגט אין לימוד התורה כדבעי במשך היום, איז בשעת די נשמה גייט ארויף למעלה בעת השינה, וואס דעמולט איז זי "שואבת חיים", ווי ס'שטייט אין פרדר"א (פי"ב. וראה ביאור הרד"ל שם), איז די אלע ספיקות וועלכע ער האט געהאט אין לימוד התורה במשך היום, ווערן זיי נפתר ווען די נשמה איז עולה למעלה בעת השינה.

און דאס איז אויך וואס מ'זאגט אויף שבת, אז דער תענוג פון שבת נעמט דורך כל עניני האדם, ביז אז אפי' "שינה בשבת תענוג".

וכאמור לעיל אז מ'זאל אויסנוצן די דריי טעג וואס זיינען געבליבן ביז י"ב תמוז, אויף צו טאן אין די אלע ענינים ביתר שאת וביתר עוז, און טאן אין דערויף אין אן אופן של שבת – מתוך שמחה ועונג אמיתיים.

און ס'זאל זיין הצלחה רבה אין די אלע פעולות, און מ'זאל דאס טאן אין אן אופן פון פורץ זיין אלע מדידות והגבלות, און אין אן אופן פון "מלכתחילה אריבער".

(פרשת חוקת ט' תמוז תשל"ז – שיחוק'ע' 168)

”יובל” – גם ליחידים

בנוסף להוראות האמורות בקשר ל”ב-י”ג תמוז, השייכות בכל שנה, מאז הגאולה בשנת תרפ”ז, יש גם הוראה מיוחדת השייכת לכל שנה באופן מיוחד. ובנוגע לשנת תשל”ז, ההוראה היא מכך שהשנה היא שנת החמישים שנה מהגאולה.

תקופה של חמישים שנה נקראת בשם ”עולם”, להיותה גדולה ומיוחדת.

לכאורה, מנין ה”יובל” (המופיע בתורה שבכתב בגלוי) הוא מנין כללי של כל עם ישראל, על ידי בית דין – תחילה ”שמיטות” ולאחר מכן ”יובלות” מנין ה”שמיטות” (וכידוע המחלוקת האם ”מנין שמיטות” הוא דוקא כאשר ”מונין יובלות” או שמנין היובלות הוא גם ללא מנין השמיטות), ולא מנין פרטי של כל יחיד. לעומת עניינים אחרים, שבהם המנין הוא של כל יחיד בפני עצמו (ע”ד ”וספרה לה”).

נוסף לזה, מצוות שמיטה ויובל תלויות בכמה תנאים: ענין השמיטה קשור במיוחד עם ארץ ישראל, שהרי הוא מ”מצות התלויות בארץ”, ועל אחת כמה וכמה ענין היובל שבארץ ישראל גופא הוא נוהג דווקא ”בזמן שכל יושבי עלי”.

וממילא אינו מובן לכאורה כיצד ניתן לדמות את ענין ה”יובל” למנין יובל מאז הגאולה, שהוא לכאורה של אדם אחד, ואצל אדם זה גופא עם מאורע מיוחד במשך ימי חייו?

אך מצינו בדומה לזה במנין השמיטה, שעל-אף שהמנין שווה הוא אצל כל בני ישראל, שמיטה אחת, יש גם שמיטה הקשורה עם אדם פרטי, בנוגע לעבד עברי ש”ש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם”, שאזי מונים לפי מספר שנותיו.

בדומה לזה, ישנו דין בנוגע למנין של שבת, שביעי בימי השבוע, שבדומה למנין השווה אצל כל בני ישראל במושבותיהם, יש גם מנין מיוחד ל”הולך במדבר” ואינו יודע מתי שבת, אזי הדין הוא שעושה מנין לעצמו (כשתי הדיעות האם ”מונה ששה ימים ושובת יום אחד” או ”משמר יום אחד ומונה ששה”), ולדעה אחת זה נחשב שבת מהתורה.

גם במנין ”יובל” מצינו מנין אצל אדם יחיד: ישנו ענין של ”עולמו של לוי”, שהוא ”בן חמישים שנה”, שאז הוא לא קשור עם המנין של כל שבט לוי, אלא זהו מנין לכל לוי בפני עצמו. וכפי שלמדים זאת משמואל הנביא, שהיה לוי, ”וישב שם עד עולם”, שהתחיל כאשר ”גמלתו”, כאשר היה בן שנתיים ימים (שהגמילה היתה בהיותו בן שנתיים), ולאחר מכן ”וישב שם – בשילה – עד עולם”, שחי שם נ”ב שנה, אזי נמצא ש”עולמו של לוי” זה חמישים שנה, ולאחר מכן שב מעבודת משא וכו’, זהו מנין יובל השייך לכל לוי באופן פרטי.

יש ענין מיוחד נוסף הקשור עם מנין ”יובל”:

כאשר הדפיסו את "קונטרס החלצו", חמישים שנה לאחר אמירתו בפעם הראשונה, כתב בעל הגאולה במכתבו בתור הקדמה, שהזהר מקיש את ה"יובל" הכתוב בפרשת "בהר" לפסוק "על יובל שרשיו" (שהרי "יובל" אותיות "יובל"), שהפירוש בזה הוא, שכאשר נוטעים אילן בנהר טוב ("יובל") אזי "ישלח שרשיו". וזה בדוגמא ל"יובל" האמור בפרשת "בהר".

שבענין זה רואים את שני הענינים: מונים "יובל" לאילן מיוחד, ומונים אותו ממאורע מיוחד – משעת נטיעתו של האילן במקום חדש.

כי בכלל נטיעתו של אילן היא באופן כפי שמובא במדרש על הפסוק "גפן ממצרים תסיע" (ובעוד כמה מקומות במדרשים) שמצד דרכו של גפן ושל אילן בכלל, הנה כדי שהאילן ישתבח ויצא בשבח גדול יותר – "עוקרין אותו ממקום נטיעתו" מהמקום בו נטעו אותו בפעם הראשונה, ונוטעים אותו במקום שני, שמקום חדש – ואז הוא משביח. ואת החמישים שנה (לאילן) מתחילים למנות מהמקום החדש בו נטעו אותו בפעם השניה, למטרת השבח.

ולכן מדמה זאת בעל הגאולה למה שהודפס הקונטרס "החלצו" חמישים שנה אחרי שנאמר בפעם הראשונה – כי למרות שזהו קונטרס של אביו שאמר כמה מאמרים, והדפיס כמה קונטרסים, ועשה כמה פעולות במשך ימי חייו – אך בנוגע לפעולה (והשבח) של קונטרס זה – יש תוכן מיוחד והצלחה מיוחדת כשמסתיימת תקופה ומגיעה שנת היובל.

ובנוגע לעניננו, ע"פ תורת הבעל שם טוב, על המשניות "נפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו", "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", שלכאורה הסדר הוא הפוך, תחילה עושים חשבון ורק לאחר מכן את הדין, אך לשון המשנה הוא "דין וחשבון" !

וההסבר, כאשר מצרפים את שתי המשניות יחד, ש"נפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו", היינו, שתחילה מביאים ליהודי מקרה דומה, מספרים לו מאורע שאירע עם אדם אחר, ולאחר מכן שואלים אותו: מה דעתך, מה דינו? וכאשר הוא אומר את הדין שהיות ופלוני עשה כך וכך – דינו הוא כך וכך, שזהו "לפני מי אתה עתיד ליתן דין", שהוא פוסק את הדין "מדעתו" – לאחר מכן עושים עמו "חשבון" שהוא עשה את אותם הדברים, ובמילא אפילו אם "שלא מדעתו", והוא אינו מרוצה מהעונש שנותנים לו, אין זה נוגע מכיון שהוא כבר אמר את הדין.

ואם הדברים אמורים בנוגע לעונשין – אזי על אחת כמה וכמה ש"מרובה מדה טובה", וכאשר הוא אמר על אביו שכאשר עברו חמישים שנה ("יובל") אזי ישנה הצלחה מיוחדת ותוכן מיוחד – אזי פסק את הדין גם בנוגע לעצמו, שצריכה להיות. וישנה, הצלחה מיוחדת, שכעת יפעלו ביתר שאת וביתר עוז בכל הענינים שחפץ בעל הגאולה בנוגע לכל יהודי, (ואפילו ליהודי אשר "בשם ישראל יכונה", וכפי שכותב במכתבו הידוע), ויהיו כוחות נוספים ובהצלחה יתירה, ובאופן דמוסיף והולך ואור.

הפקעת הקנין – "אפקעתא דמלכא" או דין במכירה

את ההוראה והשייכות שבין חג הגאולה לשנת ה"יובל" ניתן לקשר ולבאר ע"פ הדין ביובל כפי שהוא (בתחילתו סבפשטות, כמדובר בפרשת בהר :

הדין הוא שביובל "ושב איש אל אחוזתו", שהשדות חוזרות מהקונה למוכר, וכן העבדים יוצאים לחירות – וניתן לחקור בגדר הפקעת הקניין, האם: א – זהו ענין של "אפקעתא דמלכא", היינו, שהקב"ה גוזר ומפקיע את השעבוד עם הקנין של השדה או של העבד, ולכן חוזר "אל אחוזתו", או שנעשה מעבד לבן חורין, או – ב – שמלכתחילה המכירה היא לתקופת זמן של עד היובל בכל הפרטים שבזה, ע"פ ציווי התורה, וממילא לא זקוקים לגזירת המלך.

הרוגז'ובי מביא כמה נפק"מ שבין שתי הדעות בזה (אשר כמדובר כמ"פ ידועה דרכו, שדרכה של תורה לומר מעשה בפועל, שהרי "המעשה הוא העיקר". ועל אף שהשקלא וטריא והפלפול הם עמוקים ורחבים, סוף כל סוף צריכים לדעת "מאי בינייהו" ו"למאי נפקא מינה" במעשה בפועל בענין פרטי), ומהן:

כאשר אדם מוכר שדה בזמן היובל, ולאחר מכן בטל היובל (כפי שהיה גם בזמן בית ראשון, שלכל הדעות היה מנין היובלות, ולאחר מכן בטל היובל, וכפי שרש"י מביא בפירושו על התורה "ואם יהי' היובל", "מלמד", שיש זמן שבו יבטל היובל), אזי, באם נאמר כאופן הא', שהמכירה היא לצמיתות, רק שבזמן היובל נעשה "אפקעתא דמלכא", אזי היות ובטל היובל ואין "אפקעתא דמלכא", הוא נשאר אצל הקונה לצמיתות. אך לאופן הב', שהמכירה מלכתחילה – על פי ציווי התורה – אינה לצמיתות (וכלשון "כי לי כל הארץ", שאסור למכור לצמיתות), אזי אין כלל נפק"מ האם היובל בטל או לא, מכיון שלכתחילה המכירה היתה לזמן מסוים.

אחת מהראיות לביאור הראשון הוא, לכאורה, ע"פ הדין שהפקעת היובל חלה רק על קניינים גמורים. לדוגמא, אם הקנין הוא רק למספר שנים, אזי גם אם בתוך שנות הקנין חלה שנת יובל – היא אינה מפקיעה את הקנין. הטעם לכך הוא, לפי שההפקעה יכולה לחול רק על קנין גמור. בדוגמא לכפרת העונשים, שמועילה רק אם היה שיעור גמור, אך אם היה רק חצי שיעור, העונש לא יכול לכפר; וכן בנדרים, בכדי שיהי' ניתן להפר את הנדר, הוא צריך להיות נדר בכל הפרטים (ועד"ז בכמה וכמה עניינים).

עפ"ז מסתבר יותר לומר, שאם הקנין נעשה מלכתחילה למספר שנים – אין נפק"מ מה מספר שנות המכירה, בין אם קנה למספר שנים מעתה ועד היובל, ובין אם קנה לכמה שנים עד אחר היובל – וכפי ש"במספר שנים" זה לא קנין גמור, והיובל אינו מפקיע – על דרך זה גם אם מלכתחילה הוא מכר, מאיזה טעם שיהי', רק עד שנת היובל.

(משיחת י"ב תמוז תשל"ז – שיחו"ק ח"ב ע' 204)

"יתר תענוג ושמחה"

בסיום יובל שנים הרי זו הכנה לכך שתחלת היובל השני תהי' ביתר תענוג ושמחה
ובמילא גם עם יותר הצלחה

(כ"ח תמוז תשל"ז)

"שבהכנסנו ליובל השני"

ודבר בעתו, שנתקבל בחודש הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר עם סיום יובל ראשון
למאסרו ושחרורו, שגאולתו לא היתה גאולת יחיד בלבד, אלא כפי שהצהיר אז, שלא
אותו בלבד גאל הקב"ה, כי אם כל העוסקים בהפצת היהדות, התורה ומצותי', שתהי'
ידם על העליונה בכל מבחן ונסיון להתגבר על הקושיים והמניעות וכו'.

וכמו בכל עניני טוב וקדושה, ש"סיום" אינו הפסק ח"ו אלא התחלה ועלי' לשלב
נעלה יותר בעומק וברוחב, כן בנוגע להאמור, שבהכנסנו ליובל השני לגאולתו יוסיף
כאו"א בפעולותיהם להפצת והחזקת היהדות בלי פשרות, שהרי תמיד יש מקום להוספה
בתורה ומצותי' בחיי היום-יום, כיון שאינסופיים הם להיותם קשורים עם הא"ס ב"ה.

ואם בכל יהודי הדברים אמורים, על אחת כמה וכמה במי שיש לו מצב מיוחד
בחברה וחונן בכשרונות מיוחדים ובהשפעה על חוג רחב וכו'.

ומענין לענין באותו ענין, בעמדנו בימי "בין המצרים", בודאי שיש להוסיף כהנה
וכהנה בכל פעולה טובה כדי לבטל הסיבה של "ומפני חטאינו", אשר ממילא בטל
המסובב של "גלינו מארצנו" ולהחיש קיום היעוד שייהפכו ימים אלה לששון ולשמחה
ולמועדים טובים, כביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

(להרב יעקב גיל. אג"ק אדמו"ר זי"ע חל"ב ע' רע)

"ראה עולם חדש"

מ'האט דערמאנט פריער (בהמאמר) אז בשנה זו הויבט זיך אן דער יובל השני זינט
דער מאמר "וקבל היהודים" איז געזאגט געווארן בפעם הראשונה (בשנת תרפ"ז).

[ובפרט נאך אז פאר א יארן איז ניט געווען א שנת העיבור, ובמילא איז דאך ניט געווען קיין "פורים קטן" – קומט דאך אויס אז דאס איז אויך דער "פורים קטן" פון דעם סיום וחותם פון יובל הראשון; אבער דאך, בעיקר איז דאס דער ערשטער "פורים קטן" פון יובל השני].

און וויבאלד אז "יובל" איז "עולמו של לוי", כמרז"ל עה"פ "וישב שם עד עולם", "עולמו של לוי חמשים שנה" – איז פארשטאנדיק, אז בשעת עס הויבט זיך אן דער יובל השני, איז דאס אן אופן פון "ראה עולם חדש".

ד. ה. אז בנוגע צו אלע אופני העבודה (וואס עבודה איז דאך תכלית בריאתו כמחז"ל אני נבראתי לשמש את קוני) וועלכע זיינען געווען ביי אים לפנ"ז אין דעם ערשטן יובל [וואס וויבאלד אז "כל ישראל בחזקת כשרות" איז דאס זיכער געווען כדבעין – ווערט איצטער אן "עולם חדש", א נייער סדר אין עבודה, באופן נעלה יותר לגבי ווי עס איז געווען אין דעם יובל הראשון (פון תרפ"ז ביז תשל"ז)].

ומובן בפשטות דער גודל העילוי וואס ווערט אויפגטאן ביובל השני –

וואס אע"פ אז אויך אין דעם ערשטן יובל איז דאך דא בכל יום ויום דער ציווי (צוזאמען מיט'ן נתינת כח) פון "מעלין בקודש" – איז אבער פארשטאנדיק, אז ס'איז ניט דומה די עלי' וואס איז דא מיום ליום צו דער עלי' וואס איז דא משבוע לשבוע, צו דער עלי' וואס איז דא מחודש לחודש, ביז צו דער עלי' וואס איז דא אין א שנה חדשה,

[כמבואר אין מדרשי רז"ל אז ווען ס'הויבט זיך אן א נייער יאר (א נייער "תמליכוני עליכם"), הויבט זיך אן א נייער אופן אין עבודה, וכמובן אויך פון אגה"ק אז בכל ר"ה ווערט נמשך אן "אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה" (און דערנאך קומט דאס אראפ בהתלבשות אין מעשה התחתונים בכל יום מימות השנה)],

איז דערפון פארשטאנדיק דער גודל העילוי וואס קומט צו משמיטה לשמיטה (במכש"כ פון דעם גודל העילוי וואס קומט צו משנה לשנה), ועאכו"כ ווען ס'קומט די עלי' פון דעם ערשטן יובל צום צווייטן יובל (וואס אין א יובל זיינען דא שבעה שמיטות – זיבן מאל דער עילוי משמיטה לשמיטה ודשנת היובל).

דערפון איז אויך פארשטאנדיק, אז אויב מאיזה סיבה שתהי' איז געווען אן ענין של ("חטא") חסרון אין דער עבודה כמשך פון דעם יובל הראשון – איז בשעת ס'קומט דער יובל השני קען מען ממלא זיין אויך דאס וואס עס האט געפעלט אין דער עבודה ביובל הראשון,

ביז – אנהויבן אן עבודה חדשה, ביז אין אן אופן – אז זי איז אין אן אופן של חידוש גמור לגבי עבודתו עד עתה, אין דעם יובל הראשון.

(משיחת פורים קטן תשל"ח – לקו"ש חכ"א ע' 326)

ענינו של מספר "חמישים" ושיוכותו לחתונה

בהאמור לעיל בנוגע ליום החתונה – ניתוסף גם הענין של מספר חמישים:

חמישים שנה נקראים בשם "עולם" – כפי שמצינו שזהו "עולמו של לוי", כמ"ש אודות שמואל הנביא – שהי' גם לוי – "וישב שם עד עולם", וכיון שחנה הביאה אותו לשילה כשהי' בן שנתיים, וימיו היו חמישים ושתיים שנה, נמצא, ש"וישב שם עד עולם" היינו חמישים שנה.

ומצינו גם במכילתא פ' משפטים שחמישים שנה קרויים עולם – לא רק אצל לוי, ש"נדבה רוחו.. להבדל (ולפרוש מכל עניני העולם) לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו כו", כפי שמאריך הרמב"ם בפרטי הדבר, ומסיים: "ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי", אלא גם אצל כל אחד מישראל, ועד אפילו אצל עבד: "ועבדו לעולם" – לאחרי השתלשלות סיפור הדברים שבא לידי עבדות בגלל מעשים בלתי רצויים, עד ש"נמכר בגניבתו", ואח"כ בא לירידה נוספת – "אהבתי את אדוני גו'" ולכן "לא אצא חפשי", ועד שבא לידי רציעת האוזן בגלל ששכחה ענין "ששמעה על הר סיני", והיינו, שנמצא במעמד ומצב שצריך להזכיר לו מה ששמע על הר סיני (שזהו ענינו של לוי, כנ"ל), ועד שצריך לעשות זאת ע"י ענין של צער והיזק כו', שנשאר עד עולם.

וכללות הענין בזה – שחמישים שנה שקרויים עולם כוללים כל סדר ההשתלשלות, שזהו ענינו של "עולם", כמבואר בחסידות (וכן הוא גם פשטות הענין) שיש ב' פירושים ב"עולם", הן בנוגע לזמן והן בנוגע למקום, והרי ענין הזמן והמקום כולל כל סדר ההשתלשלות.

ועוד זאת, שבזה נרמז גם עליית העולם למעלה יותר – לבחי' חמשים שערי בינה, שזוהי דרגא נעלית ביותר, כמובן מזה שאע"פ ש"חמישים שערי בינה נבראו בעולם", הנה אפילו למשה, בחיר הנבראים, לא ניתנו אלא מ"ט.

וענין זה קשור גם עם אות נו"ן (שמספרה חמישים), שיש בה נו"ן כפופה ונו"ן פשוטה:

מבואר בלקו"ת, ועד"ז בדרושי חסידות של אדמו"ר האמצעי שבסידור, ד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו, בפירוש "ובו תדבקון" (שבסיום הכתוב) בנו"ן פשוטה, שצורת האות (שמורה על תוכנה ועל אופן המשכת האור, כמבואר בשער היחוד והאמונה) שיש

"זוכה זיין צו זיין צום יובל הששים"

בשנת תשל"ט נמלאו חמישים יובל שנה לנישואי הרבי והרבנית.
ביום הבהיר י"ד כסלו, לאחרי שהרבי חזר מהאהל, עמדו בגן עדן
התחתון זקני אנ"ש, וברכו את הרבי לרגל היובל.

הרבי השיב בדברי ברכה, וזכינו שהרבי הגיה את השיחה.

(כשאמרו לכ"ק אדמו"ר שליט"א שנמצאים כאן כמה מאלו שהיו
בעת החתונה - אמר:)

זאלן זיי זוכה זיין צו זיין צום יובל הששים.

בס"ד. ברכה כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו

לרגל יובל החמישים לנישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א

- י"ד כסלו ה'תשל"ט, אחרי תפלת מנחה.

עס זאל מקויים ווערן (ווי גערעדט נעכטן¹ בארוכה) דער כל המברך

מתברך², בברכתו של הקב"ה, פון דעם אויבערשטן אליין, וואס ברכתו איז

אין אן אופן וואס "תוספתו מרובה על העיקר"³,

און ס'זאל אראפקומען למטה מעשרה שפחים, ובקרוב ממש,

און הערן בשורות טובות איש מרעהו.

(כשאמרו לכ"ק אדמו"ר שליט"א שנמצאים כאן כמה מאלו שהיו בעת החתונה

- אמר:)

זאלן זיי זוכה זיין צו זיין צום יובל הששים.

(1) בההחלואות דאור לי"ד כסלו.

(2) סוטה לח, ב. ירושלמי הובא בחוד"ה ואברכה - הולין מט, א.

(3) ב"ר פס"א, ד.

(4) אים צו זוכה זיין צום יובל הששים (אנ"ש) וברכה כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו לרגל יובל החמישים לנישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א - י"ד כסלו ה'תשל"ט, אחרי תפלת מנחה.

לה רגל ארוכה ומשוכה למטה, שיורדת למטה מן השיטה שבה כתובים כל האותיות, מורה על הירידה עד למטה מטה לצורך בירור הניצוצות הכי תחתונים וכו', וכמבואר שם שזהו הענין דנפילת אפים וכו'.

ודביקות זו ("ובו תדבקון") באה (לא כ"כ מצד עבודת התורה ומצוותי באופן ד"תמידין כסדרן", שזוהי עבודת הצדיקים, אלא) בעיקר מצד עבודת התשובה, שדוקא אז נעשית הדביקות באופן שאין למעלה הימנה, כפי שמצינו בנוגע לתשובה דר' אלעזר בן דורדיא, ש"הניח ראשו בין ברכיו וגעה בכ"י עד שיצתה נשמתו", ועל זה "בכה רבי ואמר יש קונה עולמו . . בשעה אחת".

והענין בזה – שע"י ירידת הנו"ן פשוטה למטה למטה, הנה משם דוקא נעשית העלי' למעלה מעלה, כמבואר בענין "ושקל בפלס הרים", וכמשל הליווע"ר כו' (כפי שהעירו שמשל זה הובא בתו"א בראשית, ולא בלקו"ת דרושי ר"ה שבו נתבאר הענין ד"ושקל בפלס הרים", וכבר צויין ביאור הדברים בזה).

ולעיר גם מביאור הצ"צ בדברי השל"ה שיש בתורה י"א פסוקים שמתחילים בנו"ן ומסיימים בנו"ן:

בי"א פסוקים אלו יש נו"ן כפופה ונו"ן פשוטה – כמובן מזה גופא שהם מתחילים בנו"ן ומסיימים בנו"ן, שהרי ההתחלה היא לעולם בנו"ן כפופה, והסיום הוא לעולם בנו"ן פשוטה.

וענין זה קשור עם מספר י"א (י"א פסוקים) דוקא – כי, שענינה של נו"ן כפופה הוא הבירור דמטה מטה, ששם המספר הוא (לא "עשר ולא אחד עשר", אלא דוקא) י"א, שזהו גם מספרם של סממני הקטורת – "אחד עשר סממנים היו בה", כמבואר בעטרת ראש ובכ"מ ענין עבודת הקודש של הקטורת, שעיקרה ביוהכ"פ (שאז היתה הקטורת "דקה מן הדקה"), שענינה בעבודת האדם הו"ע התשובה ("סור מרע") כפי שהיא בתכלית העלי' – ש"זרונות נעשו לו כזכיות", ועד ל"זכיות" ממש, שלכן, "מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד בו".

וכל זה מרומז בי"א הפסוקים (שמתחילים בנו"ן ומסיימים בנו"ן) שבתורה – שבכחה לפעול הבירור דמטה מטה, כמובן ממארוז"ל "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין".

ולכל הנ"ל יש שייכות מיוחדת לענין החתונה:

חתונה – קשורה עם חתן וכלה, כפי שמדגישים כמ"פ בברכות החתונה שני הענינים של חתן וכלה.

ובכן: ב"חתן" – יש אות נו"ן.

ובנוגע ל"כלה" – מבואר בכ"מ (ובפרט בחסידות – בלקו"ת שה"ש בתחלתו) שזהו "כל" עם ה', והרי "כל" בגימטריא חמישים (כמבואר בלקו"ת בענין "עיני כל אלך ישברו" ש"כל" בגימטריא חמישים, וקשור עם חמישים שערי בינה וכו').

ויש להוסיף בזה בפרטיות יותר (שאף שלא נאמר בפירושו, הרי זה קרוב לודאי):

"חתן" – הוא מלשון "חות דרגא" (או "נחות דרגא" – כב' הלשונות שבזה), שענין זה קשור עם מאמר הגמרא "נחית דרגא נתיב איתתא", ועל זה מוסיפים (לא בסוגיית הגמרא, אלא בדרושי חסידות), שמרומז גם בשמו אשר יקראו לו בלשון הקודש: "חתן", שהוא מלשון "חות דרגא".

וענין זה מרומז גם בכך שתיבת "חתן" היא בנו"ן פשוטה, שיוורת למטה כו'; משא"כ "כלה", שענינה ועבודתה באופן של עלי' ממטה למעלה – הרי זה נרמז דוקא בנו"ן כפופה, שאינה יורדת למטה, ואדרבה: גם בנוגע לחלק הנו"ן פשוטה שהי' תחילה למטה, פועלת הנו"ן כפופה להעלותו מלמטה למעלה ולהכניסו בתוך השורה כו'.

ומזה מובן ההוספה שבענין החתונה בקשר עם חמישים שנה (נוסף לכך שבכמה מקומות ישנו ענין של חגיגה בכל שנה, ועאכו"כ בזמנים ידועים עוד לפני חמישים שנה), שאז ישנם כל ענינים אלו ביתר שאת וביתר עוז.

ובפרט כשמקשרים זאת עם ענינים של קדושה, שאז ישנו ציווי ונתינת כח על העבודה להעלות בקודש, ובאופן שתהי' העלי' מלמטה מטה יותר למעלה מעלה יותר, ועד שמלמטה מכל סדר השתלשלות נעשית העלי' באין סוף האמיתי שלמעלה מעלה מכל סדר השתלשלות.

וזוהי גם השייכות המיוחדת לענין חתן וכלה, כמבואר בארוכה בהמשך שמח תשמח, שבחתונה ונמשך ובא בגילוי כח האין סוף במדידה והגבלה של עוה"ז הגשמי התחתון שאין תחתון למטה הימנו.

ההוראה – הוספה בתורה ומצוות

וכאן גם המקום להזכיר ענין נוסף, שנוגע גם לתוצאות של התוועדות זו:

כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הוא מאלו שהי' אצלם חמישים שנה מהחתונה – שבשנת תש"ז מלאו חמישים שנה לחתונה שהיתה בשנת תרנ"ז (לא כמו אצל אביו, כ"ק אדני"ע שחתונתו היתה בשנת תרל"ה, כידוע הסיפורים שבדבר).

ודוקא אז – הנה בהשגחה פרטית, השגחה מיוחדת וכו', וכו', התאפשר שבכל יום משבעת הימים מיום החתונה (כפי שחל בשנת תש"ז) עד לסיומם, הגישו לכ"ק מו"ח אדמו"ר ספר נוסף מהספרים שנרפסו אז בשאנכאי (כפי שנקרא עכשיו: סין ("טשיינע")) מדרושי ומאמרי אדמו"ר האמצעי, והובאו לכאן בדיוק לקראת זמן זה – דבר שגרם נחת רוח גדולה ומיוחדת בכל יום!

וענין זה נתן גם עידוד ונתינת כח לציין מלאת חמישים שנה לחתונה.

ועוד והוא העיקר – שהדבר מיוסד על המכתב הידוע של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ה' ממלא מקומו, עם כל הפירושים שבדבר) בנוגע ללימוד התניא, כדלקמן.

ובהקדים – השייכות דנו"ן (חמישים) לתניא, שהרי ב"תניא" יש גם האות נו"ן – נו"ן כפופה.

וע"פ ההסבר בכ"מ להתחלה בתיבת "תניא" (אע"פ שבגמרא יש בזה ב' גירסאות: "דרש ר' שמלאי", או "תניא"), שזהו אותיות "איתן" – יש בזה גם נו"ן פשוטה.

והענין בזה – שישנה בחי' איתן שבנשמה, שעז"נ "משכיל לאיתן האזרחי", ככל אריכות הביאור בזה מנשיאי חב"ד (החל מהדרוש של רבינו הזקן) שהובא בקונטרס הידוע של נשיא דורנו, ש"איתן" הוא התוקף שבנפש, שחודר את כל מציאותו של כל אחד מישראל (עד לקל שבקלים, כמובן מהביאור בתניא) מתחילתו ועד סופו, עד למטה מטה ביותר, ועל בחי' זו נאמר "האזרחי", שזהו מה שיזרח לעתיד לבוא כו'.

וזהו ש"תניא" אותיות "איתן" – כיון שבחי' "איתן" שבנשמה קשורה עם (ומתעוררת ע"י) תורת החסידות, ובפרט כפי תורת החסידות נתבארה באופן של "רחובות הנהר" דנו"ן שערי בינה – במאמרי אדמו"ר האמצעי, כמסופר בשיחות של נשיא דורנו שעליו אמר רבינו הזקן שענינו "רחובות הנהר" דספירת הבינה, כפי שרואים זאת בהתרחבות והתפשטות הדרושים והמאמרים שנדפסו בספריו.

ולהעיר, שבכו"ב דרושים של נשיא דורנו רואים שייכות מיוחדת לסגנון ואופן הביאור (לא כ"כ של הצ"צ, אלא) של אדמו"ר האמצעי (ואע"פ שצריך להזהר מלהיכנס בין הרים גדולים ולעשות ביניהם חילוקים ופירושים וכו', הרי כן הוא בפשטות). וכידוע הסיפור אודות דברי אביו, כ"ק אדנ"ע, שאומרים עליו שענינו וחיותו ("אין וואס ער קאכט זיך") היא תורת החסידות של אדמו"ר האמצעי (אלא שסיים, שאעפ"כ, הרי הוא חסיד של אביו, ואין כאן המקום להאריך בדבר); ועד"ז נמשך אח"כ בסגנון ואופן הביאור של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ולאחרי המאמר המוסגר – נחזור לענינו:

כ"ק אדנ"ע כותב באגרת הקודש שלו (שנדפסה כבר כמ"פ) בנוגע ללימוד התניא, שבכלל צריך להזהר מאמירת פירושים וביאורים ורמזים כו', אבל אם יבוא מזה תועלת בעניני עבודה (כמבואר שם בפרטיות), אפשר לעשות כן.

וזהו גם אמיתית הביאור והצטדקות ונתינת כח בנוגע להתוועדות זו – כיון שבודאי תבוא מזה הוספה ביראת ה' ואהבת ה', ע"י לימוד תורת החסידות כפי שקשורה גם עם תורת הנגלה, ויה"ר שיומשך אח"כ גם ב"המעשה הוא העיקר", בהידור בקיום המצוות (כולל גם הענין ד"בכל דרכיך דעהו") וקיומם בחיות, שזהו דוקא כשקיום המצוות קשור עם אהבת ה', כמבואר (בארוכה לפי ערך) בהגהת כ"ק אדנ"ע" על מ"ש בפרק ד' בתניא: "המקיימן באמת הוא האוהב את שם ה' וכו'".

וזה ימהר ויזרו שיומשך למטה מעשרה טפחים הזמן שבו יהי "מעשה גדול", ואז יחזירו גם את הענין דחמישים שנה – ענין היובל, שתלוי בתנאי ד"כל יושבי עלי", שעתידין לחזור, לאחרי שבזמן הגלות פעלו ענין זה ברוחניות, ע"י מעשינו ועבודתינו באופן האפשרי בזמן הגלות, שעל ידם באה הגאולה "בעתה אחישנה".

והעיקר – "המעשה הוא העיקר" – שיהי' כן כפשוטו, שבקרוב ממש תהי' שלימות העם – "כל יושבי", ו"עלי" – על שלימות הארץ, ארץ ישראל לגבולותי'. ביחד עם לימוד תורה מפי משיח צדקנו, שאז תהי' התורה בשלימותה (כל ג' שלימויות האמורים), בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות [כמ"ש "ואולך אתכם קוממיות" – ב' קומות, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ע"ד הענין דנו"ן פשוטה ד"ובו תדבקון" שירודת למטה למטה, ועי"ז עולה אח"כ למעלה מעלה (כנ"ל)] לארצנו, נשמות בגופים, כל אחד ואחת מבני, "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו" (שבפסוק זה יש ריבוי גוני"ן), "קהל גדול ישובו הנה", ועד ש"כספם וזהבם אתם", בקרוב ממש ובעגלא דידן.

(משיחת י"ד כסלו תשל"ט – תו"מ הוצאה מיוחדת בקשר עם יום הבהיר י"ד כסלו יובל התשעים)

"העילוי דחמישים שנה הוא בנוגע לעניני חכמה ושכל"

ולהוסיף, דע"י שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אמר את המאמר ד"ה בורא ניב שפתים, ובפרט שלאחרי זה פירסם את המאמר, ניתן הכח לכאו"א מישראל, ובפרט לההולכים בעקבותיו, שעסק התורה שלהם, ועד"ז ההתעסקות בכל עניני כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, תהי' באופן דניב שפתים. היינו שיהי' שקוע לגמרי בענינים דנשיא דורנו, עד שכל פעולותיו (גם הבאים ממילא בלי כוונה) יהיו בהענינים של נשיא דורנו. ובאופן דמעלין בקודש, שבכל יום תהי' ההתעסקות בהענינים של הנשיא בחיות חדש ובאופן מחודש, ועד לחידוש גמור בדוגמת החידוש דיש מאין, בורא ניב שפתים. ובפרט בנוגע ללימוד התורה, דניב שפתים קאי על הדיבור דתורה (כנ"ל), שההוספה בלימוד התורה תהי' באין ערוך. ובפרט לאחרי שעברו חמישים שנה מאמירת מאמר הנ"ל, דאין עולם אלא חמישים שנה ולאחרי זה מתחיל עולם חדש. ולהעיר, שהעילוי דחמישים שנה הוא בנוגע לעניני חכמה ושכל כמארז"ל בן חמישים לעצה, ומזה מובן, דזה שלאחרי חמישים שנה מאמירת מאמר הנ"ל מתחיל עולם חדש הוא בעיקר בנוגע ללימוד התורה בהבנה והשגה. שההוספה והעלי' בהבנת והשגת התורה תהי' באופן דאין ערוך. וע"ד העלי' דר' זירא מתלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי.

ולהוסיף, דהגם שבכדי שכל הענינים יהיו באופן דעולם חדש הוא ע"י עבודה ויגיעה, וישנם כאלה שחושבים ומדמים שאינם רוצים להתייגע להיות מציאות חדשה והנהגתם מכאן ולהבא תהי' כמו שהיתה מקודם, צריכים הם לדעת, שהאיינרעדעניש שלהם (שישאר במצב הקודם) לא יועיל מאומה, כי דבר אלקינו יקום לעולם. וגם מה שחושבים בנוגע להרצון שלהם (שאינם רוצים להתייגע להיות מציאות חדשה) הוא רק דמיון, כי רצונו האמיתי של כל אחד מישראל הוא לקיים רצון ה', כפס"ד הידוע דהרמב"ם. וכשיסבירו לעצמם מהו רצונם האמיתי, יבוא הרצון בגילוי ותהי' עבודתם בהנ"ל מתוך רצון ותענוג.

וע"י היגיעה בכל הנ"ל, תהי' ההצלחה בזה באופן דמציאה, יגעתי ומצאתי, עד שיבואו למציאה העיקרית, מצאתי דוד עבדי שקאי על משיח צדקנו הבא בהיסח הדעת. וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שאין זה סתירה לזה שצריך לתבוע את ביאת משיח צדקנו, לדבר בענין ביאת המשיח לכתוב בענין זה ולהרעיש בזה, ואדרבה, זהו היסח הדעת האמיתי שמקרב את ביאת המשיח למטה מעשרה טפחים, ובאופן דלא עיכבן אפילו כהרף עין, תיכף ומיד ממש.

(מד"ה בורא ניב שפתים תשמ"ח – סה"מ מלוקט ח"א ע' שע)

"ניתוסף גם העילוי דשנת החמישים"

והדגשה מיוחדת בשנה זו – צ"ב שנה להתייסדות הישיבה בפעם הראשונה, בליובאוויטש, ושנת החמישים להעתקת ונטיעת הישיבה בארצות הברית, בשנת ה'ת"ש:

העתקת הישיבה לארצות הברית קשורה עם הפצת המעיינות חוצה (תפקידם של תלמידי התמימים) בחצי כדור התחתון, כמדובר כמ"פ אודות החידוש שבדבר, ע"פ הפתגם הידוע שמתן תורה לא הי' בחצי כדור התחתון, ובמילא, ההעלם וההסתר שבו גדול יותר מאשר בחצי כדור העליון, ואעפ"כ, ב"עקבות משיחך" נעשה הגילוי דהפצת המעיינות חוצה גם בחצי כדור התחתון, כולל ובמיוחד – ע"י פעולתם ועבודתם של תלמידי התמימים, "חיילי בית דוד", בחצי כדור התחתון, שלכן, פירסם והדפיס כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שיחה הנ"ל לאחר בואו לחצי כדור התחתון.

ובזה גופא ניתוסף עליו וחיודש מיוחד בקשר עם שנת החמישים, היינו, שנוסף על העילוי דשנת הארבעים, ש"קאי איניש אדעתי דרביי", ניתוסף גם העילוי דשנת החמישים – "יובל", כמבואר בספרים גודל מעלת ה"יובל".

(משיחת ט"ו אלול תשמ"ט – התועדויות ח"ד ע' 300)

"קשור עם ענין הגאולה"

"פותחין בברכה".

ובפרט כשנמצאים בזמן סגולה – בימי חודש ניסן, שנקרא כן ע"ש ש"בו נעשו נסים לישראל", ועד ל"נסי נסים", כמרומז בב' הנוניין שב"ניסן", כפי שמזכירים ומדגישים במשך חודש ניסן דשנה זו – שנת ה'תש"נ, שיש בה העילוי דשנת החמישים 5, וסימנה (כהר"ת שנתפרסם בתפוצות ישראל) ה' תהי' שנת נסים, ובניסן – יותר משלשה שבועות, ולאחרי העילוי ד"קיימא סיהרא (דחודש ניסן) באשלמותא ביום החמשה עשר בניסן, ולאחרי כל ימי הפסח (גם אחרון של פסח), ויום השבת שלאחריו, שבת פרשת "ויהי ביום השמיני", ככל ה"סימנים" הטובים שבכל הני"ל.

5) להעיר שהעילוי דשנת החמישים – יובל – קשור עם ענין הגאולה, "עלמא דחירו" (ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. וש"נ).

(משיחת יום ב', כ"ח ניסן ה'תש"נ – התועדויות ח"ג ע' 97)

"עולם"

... כפי שנתחדש במיוחד בדורנו זה גם ובמיוחד בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' הגילוי דמ"ת) שבו נקבע מושבו של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו, ומשם מופצים המעיינות בכל קצוי תבל ממש, ובמשך יובל שנים 152, ("עולם") אשר, ע"י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (שכבר היתה באופן ד"די והותר") "דע את אלקי אביך", "לדעתך", זוכים, תיכף ומיד ל"אותו הזמן.. (ש)לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

152) כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא, יובל שנים לכ"ח ("כח") סיון (שמתברך מיום הש"ק זה) – ראה בארוכה שיחת כ"ח סיון (לקמן ע' 635 ואילך).

(ש"פ שלח תנש"א – התוועדויות ח"ג ע' 366)

"ענינו בעבודה – שכולל כל עניני העבודה, כלשון הכתוב "ועבדו לעולם"

ט' אדר הוא היום שבו הועבר המרכז של חסידות חב"ד מחצי כדור העליון לחצי כדור התחתון – בכוא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לארצות-הברית באופן של קביעות (כמדובר כמ"פ).

והדגשה יתירה בט' אדר דשנה זו – שבה מלאו יובל שנים (חמישים שנה) לבוא כ"ק מו"ח אדמו"ר לארה"ב (ט' אדר ה'ש"ת – ט' אדר ה'תש"ג).

ונוסף לזה, ישנו גם העילוי שמצד כללות השנה, כולל גם הקביעות המיוחדת דט' אדר בימי השבוע, כדלקמן.

... "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה":

בט' אדר מידי שנה בשנה חוזר ונשנה החידוש דהמשכת וגילוי פנימיות התורה (העיקר דמ"ת) בחצי כדור התחתון, ולא עוד אלא שניתוסף בזה באופן של חידוש – "כחדשים", עד ל"חדשים", ועד לחדשים ממש.

ומזה מובן שט' אדר שבכל שנה הוא נעלה יותר מט' אדר בשנים שלפנ"ו, ועד לט' אדר השתא שהוא נעלה יותר מט' אדר דשנה שעברה, אף שהיתה שנה מיוחדת – "תשמט ידך", וכן השנה שלפני – תשמח ותשמח.

ובפרט מצד העילוי המיוחד דשנה זו – תש"נ, כפירוש בני" שהולך ומתפשט בהר"ת דתש"נ: תהא שנת נסים, ובמיוחד נם הגאולה האמיתית והשלימה, ומה גם שהתחלתה וראשיתה ("ראש השנה", שכולל כל ימי השנה) ביום השבת, שקשור עם "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"³².

ועילוי נוסף בשנה זו בנוגע להקביעות דט' אדר בימי השבוע – ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב שנתפרש בגלוי בתושב"ב, וב"פ טוב, "טוב לשמים וטוב לבריות", טוב פפול, וידוע ש"כפל" קשור עם הגאולה, כמארז"ל "חמש אותיות נכפלו וכולן לשון גאולה", גאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיו כל עניני טוב באופן ד"כפלים לתושי".

ועוד ועיקר – שבשנה זו מלאו יובל שנים להחידוש דהמשכת וגילוי פנימיות התורה (העיקר דמ"ת) בחצי כדור התחתון:

יובל שנים (נוסף על היותו תקופה שלימה) נקרא בשם "עולם", "עולם שלם", שכולל כל העולם כולו וכל העולמות כולם, וענינו בעבודה – שכולל כל עניני העבודה, כלשון הכתוב "ועבדו לעולם", וכולל גם הפירוש ד"עולם" מלשון נצחיות.

ועד"ז בנדו"ד – שבמלאות יובל שנים נשלמה העבודה דהמשכת וגילוי פנימיות התורה (העיקר דמ"ת) בחצי כדור התחתון, ונעשית באופו של קביעות ונצחיות.

ועי"ז נפעל דוגמתו בנוגע לענין הגאולה – שנעשית "גאולת עולם" גאולה נצחית שאיו אחרי' גלות, ל"עם עולם", ע"י שלימות הגילוי ד"תורת עולם", נגלה דתורה ופנימיות התורה באופן ד"תורה אחת", ע"י גילוי בחי' היחידה שבתורה (כנ"ל ס"ג).

(משיחת ט' אדר תש"נ – התוועדויות ח"ב ע' 343)

"באופן נצחי, לעולם ועד"

"נפלאות" – קאי על הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שהיא באופן של "נפלאות" לגבי יצי"מ, כמ"ש "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ויש להוסיף, ש"נפלאות" הוא נו"ן פלאות, שקשור עם יובל (שנת החמישים) שנקרא "עולם" (שכולל כל המשך הזמן וכל שטח המקום), שבזה מודגש שהגאולה ("פלאות") היא באופן נצחי, לעולם ועד, גאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, "כל יושבי' עליי", שאז נוהגת מצות יובל כפשוטה.

(משיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות) תשנ"ב – התוועדויות ח"א ע' 154)

"יובל" קשור עם גאולה"

109) ולהעיר, ששנה זו היא שנת היובל (חמישים שנה) ליאצ"ט של הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע זי"ע (שלקראת היאצ"ט ניתן המאמר ד"ה היושבת בגנים בהמשך ההילולא) – ש"יובל" קשור עם גאולה (ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. וש"נ).

(משיחות ש"פ בא (ו' שבט) ושיחות ש"פ בשלח (י"ג שבט) תשנ"ב – התוועדויות ח"ב ע' 191)

וְקָדְשָׁם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה

חגיגות "יובל" במחיצת הרבי

מספר פעמים, בין לפני הנשיאות וגם במשך שנות
הנשיאות, נחגג במחיצת הרבי "יובל" למאורע
מיוחד. מוגש בזה סקירה קצרה על חגיגות אלו.

◆ תש"ה ◆

"דעם דרייענדיגען יובל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א"

בי"ב תמוז תש"ה, יום ההולדת ה-65 של הרבי הריי"צ, מלאו חמישים שנה לתחילת עסקנותו של הרבי הריי"צ בענייני הכלל, בתור מזכירו של אביו הרבי מהורש"ב נ"ע.

אך יובל זה מיוחד היה, ובלשון הרבי: "דעם דרייענדיגען יובל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: (א) פופציג יאר עסקנות הכלל. (ב) פינף און צוואנציג יאר נשיאות פון חסידי חב"ד. (ג) ח"י יאר זינט דער באפרייאונג פון תפיסה, וואו ער איז געזעסען פאר זיין איבערגעגעבענער ארבייט בחיזוק התורה והיהדות".

[= יובל משולש: א) חמישים שנה של עסקנות הכלל, ב) עשרים וחמש שנה של נשיאות חסידי חב"ד, ג) ח"י שנה לגאולה ממאסרו אשר בו על עבודתו בחינוך התורה והיהדות].

הוצאת יובל של תורת הרבי מהוריי"צ

כידוע, הרבי השתדל מאוד לנצל כל הזדמנות כדי לבשר לחותנו הרבי הריי"צ בשורות טובות ומשמחות. בשנת תש"ה, כאשר הרבי הריי"צ לא היה בקו הבריאות, השתדל הרבי באופן מיוחד בעניין זה.

בהתאם לזה, החל הרבי באמצע חורף תש"ה, להכין מתנה לחותנו, לרגל יובל משולש זה.

פרטים על המתנה למדים מההקדמה לספר המאמרים קיץ ה'ש"ת (וכפי שיתואר לקמן):

"להוציא לאור הוצאת יובל של מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיחותיו, מכתביו ועוד."

"הוצאת יובל זו, שהיא חלק מהתכנית של "קובץ שלשלת האור" היכל השמיני (נשיא השמיני למייסד תורת החסידות הכללית - הבעל שם טוב) כוללת כמה מערכות: שער ראשון - מאמרים (א. מאמרים הנכתבים בלה"ק; ב. מאמרים באידית). שער שני - מכתבים. שער שלישי - שיחות. שער רביעי - זכרונות. שער חמישי - קצורים, ועוד".

בסוף הוחלט, אשר המתנה תהיה הדפסת מאמרי החסידות שנאמרו על-ידי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בחמש השנים האחרונות, מאז הגיעו לארצות הברית בשנת ת"ש.

באיגרת מכ"ב מנחם-אב תשי"א (שם ח"ד ע' תכ) מוצאים עוד פרטים על זהותו של החסיד שהעלה את ההצעה למתנה זו.

הנה כותב הרבי אל הרה"ח משה יצחק העכט:

"...בשמחה גדולה הנני לבשרו שסו"ס בא לפועל התחלת הרעיון שעורר הוא בשנת תש"ה והוא שידיפסו את מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"ט זי"ע ע"ח [= על חשבון] המתנדבים אז (ומפני כמה סבות מניעות העלמות והסתרים נתאחר הדבר) ושלשום ערב כ' מנ"א הביאו מבית הכורך את הכרך הראשון של מאמרים אלו, והוא כרך מאמרי קיץ ה'ש"ת וחמרא למרי וטיבותא לשקי' והוא עורר את הרעיון אשר עתה התחילה להתגשם בפו"ט, מתי יודפסו ויוכרכו הכרכים הבאים אינני יודע מפני רוב הטרדות וגודל העבודה. אבל בכ"ז תקותי חזקה שיהי' זה בעתיד הקרוב לפ"ע".

ובאיגרת להנ"ל מיום ז' שבט תש"ה (שם ח"ב ע' לא) אנו למדים פרטים נוספים על התוכנית:

"בנוגע לשאר המשתתפים, הרי, כנראה, כיון שאמרו להם זמן הפרעון הוא ט' אדר, מחכים הם ליום זה. והנה אין כדאי כלל וכלל להניח, שיתיישן הדבר ומי יודע .. ולפענ"ד כשיבוא לכאן לחתונת אחיו שי' יגבה בפו"ט מכל אלו שהתנדבו לזה, אלא שהי' זמן הכתוב בצעקין - ט' אדר, ואלו שלא יראה אותם בעת החתונה מה טוב שיעוררם תיכף ע"י מכתבים ואח"כ בטליפן (כמובן על חשבון קה"ת).

"כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א כותב במכתב: הצ"צ אמר: מלה הבאה בדבור הוא ברבים, שבכתב, - לפני העולם, שבדפוס - לדורי דורות.

"ואשרי האיש אשר בהשתדלותו יקבעו ד"ת בדפוס - שזהו לדורי דורות. - ובפרט בפנימיות התורה...".

בהשתדלותו של הרבי, התארגנה אז קבוצה של 33 חסידים, שקיבלו על עצמם להשתתף בהוצאות הכספיות הגדולות של הדפסת המאמרים.

הרבי עצמו פנה אז לכמה וכמה חסידים ועוררם להשתתף ביוזמה. בג' שבט פנה הרבי אל החסיד הרמ"ז שי' גרינגלס ממונטריאול, ועוררו אודות השתתפות החסידים ששם במתנה זו. באיגרת זו הרבי גם מוסיף את תנאי ההשתתפות (אג"ק ח"ב ע' כט):

"...ישאל אצלו פרטי ההצעה על-דבר הדפסת מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א - דארצה"ב - בתור מתנה לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א. ומטובו הוודיעני החלטתם, וכבר ביארתי .. אשר ההשתתפות היא רק אם הוא באופן שאין בזה הכרח וכפי' כלל וכלל, כי באם לאו - ה"ז היפך הכוונה כו', ואיני רוצה, מטעם מובן, להאריך בזה עוד הפעם".

עם הזמן החלה מערכת "אוצר החסידים" בהכנות להוצאת יובל של מאמרים, שיחות וכיו"ב של הרבי הריי"צ, ובקיץ תשי"א יצא לאור סה"מ קיץ ה'ש"ת.

בהקדמתו לספר כותב הרבי:

"קבוצת אנשים מאנ"ש החליטה אז להוציא לאור על חשבונם את החלק הראשון ממאמרי דא"ח שהואיל כ"ק מו"ח אדמו"ר (שליט"א) [זצוקלה"ה נבג"ט זי"ע] לאומרם במשך חמש השנים של המצאו באה"ב, בהשתתפותם כל אחד ואחד בחלק שווה בהוצאות ההוצאה לאור. את החלטתם זו הודיעו לכ"ק מו"ח אדמו"ר בי"ב-י"ג תמוז ה'תש"ה, בבקשתם לקבל את זה כמתנה ל"ב תמוז ה' תש"ה, אשר הוא יום הולדת שלו, יום חרותו ממאסרו ויום מלאת חמישים שנה מהתחלת עבודתו הקדושה בעניני הכלל".

בעמוד הבא מופיע נוסח המכתב על-דבר מתנת היובל שהכניסו אל הרבי מהוריי"צ, בצירוף שמות המשתתפים:

"ב"ה. י"א תמוז, ה'תש"ה

"כ"ק אדמו"ר שליט"א

"שלום וברכה:

"הרשומים מטה פונים בזה לכ"ק אדמו"ר שליט"א בבקשתם הלבבית לקבל לי"ב תמוז, ה'תש"ה - חג המשולש של יום הולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א, יום חרותו ממאסרו ויום מלאת חמישים שנה מהתחלת עבודתו הקדושה בעניני הכלל - את מתנתם, והיא: החלטתם להוציא לאור על חשבונם את חלק הראשון ממאמרי דא"ח שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לאמרם במשך חמש השנים של המצאו באה"ב.

"ויחד עם זה מביעים הם את תפלתם כי יחזק ה' את בריאותו ויארץ ימיו ושנותיו בטובה ומתיקות וינהיג את כל ישראל בכלל ואת אנ"ש בפרט בהצלחה מרובה עד בוא משיח צדקנו בב"א.

"לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה".

על המכתב חתמו 33 החסידים המשתתפים, וגם הרבי בעצמו חתם על המכתב.

[ולהעיר מדבר מעניין: במכתב הזה (שהכניסו לרבי מהוריי"צ) השמיטו הסיבה השנייה לחגיגת היובל - "עשרים וחמש שנה של נשיאות חב"ד"].

פעם שאלו ר' יוסף הלוי וויינבערג ע"ה: כשקוראים את שמות המשתתפים במתנה, בולט במיוחד העדר שמותיהם של כמה מזקני אנ"ש, כמו הרב שמואל לויטין, הרב אלי' איכיל סימפסון, הרב ישראל יעקבסון, הרב משה דובער ריבקין, הרב יוחנן גורדון, הרב מרדכי מענטליק, ועוד כמה מהאברכים.

וענה ר' וויינבערג ע"ה, שכנראה הסיבה לכך נעוצה בזה שכל אחד היה צריך להשתתף בסכום של 200 דולר, סכום גבוה מאוד באותם ימים שלא כל אחד היה יכול להמציאו ולכן לא כולם השתתפו. רצוי להדגיש שוב שכל צורת הגשת המתנה הייתה בעדינות וכו'.

מכתבי ברכה

חוץ מהמתנה הזה - להוציא לאור הוצאת-יובל של מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיחותיו, מכתביו ועוד, עורר הרבי את החסידים לשלוח מכתבים ומברקי ברכה אל חותנו ובהם ברכות ואיחולים לרגל היכנסו לשנת היובל.

פרטים על זה למדים מסיפור הרב צבי הירש פוגלמאן (תשורה יום הבהיר כ"ח סיון תשמ"ז, ע' יח):

"בכל הענינים שבין אנ"ש וכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ הי' כ"ק אד"ש הממוצע בזה, בשנת תש"ה כאשר מלאו לכ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע יובל שנים להכנסו בעסקנות הכלל, קרא לי כ"ק

אד"ש ואמר לי שיש לעורר את אנ"ש לשלוח הרבה מברקי ברכה לכ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ המברכים אותו לרגל הכנסו לשנת היובל, בשביל לגרום נחת רוח. וכ"ק אד"ש ביקש ממני שאף אחד לא ידע שזה בא ממנו.

החסידים ואנ"ש ששלחו מכתבים ומברקי ברכה בקשר עם חמישים שנות עסקנותו בענייני הכלל - קיבלו את ברכתו של הרבי הריי"צ (אג"ק שלו ח"ח ע' תרסג, ובאידיש שם ע' תרסג), שאף עודדם להשתתף בעבודת הכלל שלו:

"מאשר אני את קבלת ברכתם ליי"ב תמוז, וכל המברך יתברך בכט"ס בגו"ר.

"ברכתם מעודדת אותי ביותר בראותי בה את רצונם להשתתף בע"ה בעבודתי בהרבצת תורה ויראת שמים, והנני לברך אותם בכתיבה וחתימה טובה בשנה טובה ומתוקה".

◆ תש"ז ◆

יובל לנשואי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

בי"ג אלול תש"ז מלאו חמישים שנה לנישואי הרבי הריי"צ. הרבי, שתמיד עשה ככל יכלתו לגרום לחותנו נחת רוח, השתדל להגיש לו מתנות בכל יום משבעת ימי המשתה של החתונה. במכתבו להרב מאיר ע"ה אשכנזי, הרבי מספר על מתנות הספרים לקראת היובל (אג"ק ח"ב ע' רלו):

"בשמחה ובתודה רבה אוכל להודיע לו, אשר נתקבלו הספרים תו"ח על שמות, שערי התשוה"ת ודרך חיים... גודל זכות כת"ר בהביאו לפועל את כהנ"ל אין די מלים, ובאתי רק להודיע, אשר נתגלגל זכותו לימים זכאים שנתקבלו הספרים ומסרתים לידי כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א בימי י"ג-י"ח אלול (יובל שנים לחתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לאורך ימים ושנים טובות)".

[יש לציין, שתאריך ה"פתח דבר" על שלשת ספרים אלו הוא י"א ניסן תש"ז].

בהתועדות י"ד כסלו תשל"ט, במלאות יובל שנים לנישואי הרבי והרבנית, סיפר על כך (נדפס לעיל בקובץ):

"כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הוא מאלו שהי' אצלם חמישים שנה מהחתונה - שבשנת תש"ז מלאו חמישים שנה לחתונה שהיתה בשנת תרנ"ז (לא כמו אצל אביו, כ"ק אדנ"ע שחתונתו היתה בשנת תרל"ה, כידוע הסיפורים שבדבר).

ודוקא אז - הנה בהשגחה פרטית, השגחה מיוחדת וכו' וכו', התאפשר שבכל יום משבעת הימים מיום החתונה (כפי שחל בשנת תש"ז) עד לסיומם, הגישו לכ"ק מו"ח אדמו"ר ספר נוסף מהספרים שנדפסו אז בשאנכאי (כפי שנקרא עכשיו: סין ("טשיינע")) מדרושי ומאמרי אדמו"ר האמצעי, והובאו לכאן בדיוק לקראת זמן זה - דבר שגרם נחת רוח גדולה ומיוחדת בכל יום!

וענין זה נתן גם עידוד ונתינת כח לציין מלאת חמישים שנה לחתונה".

בספריית אגודת חסידי חב"ד נמצא טופס של ספר הזכרונות מהרבי מוהריי"צ (שנדפס בשנת תש"ז) שעליו הקדשה שכתב הרבי:

י"ג אלול

ה'תרנ"ז - ה'תש"ז

מיט בעסטע ואנשען [= עם מיטב האיחולים]

מענדל

♦ תש"ט ♦

יובל לאמירת המאמר "החלצו - תרנ"ט"

ב"מפתח ספרי מאמרי ודרושי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע" (קה"ת תש"ט) ע' 47: "ספריו מאמריו ומכתביו שנדפסו":

"...החלצו - רנ"ט . . . ההדפסה נתאחרה. וליום מלאת יובל שנים לאמירת המאמר, הוא שמחת תורה תש"ט, הדפיסו מהסידור (זאץ) - אינו מוגה בלי קיצורים וכו' - שלשה טופסים".

בשמחת תורה תש"ט מלאו יובל שנים לאמירת המאמר הידוע "החלצו - תרנ"ט". לרגל יובל זה החליט הרבי בקיץ תש"ח להדפיס את המאמר לשמח"ת תש"ט.

בליל הושענא רבא תש"ט קרא הרבי להרב מרדכי שוסטרמן, בעל דפוס "עזרא", ואמר לו: מכיון שבשמחת תורה ימלאו חמישים שנה לאמירת המאמר, לכן ברצוני שהמאמר יהיה מודפס לקראת שמחת תורה, על כל פנים מספר טפסים, ותקוותי אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר יסכים לזה.

יחד עם הרב צבי גאנזבורג עבד הרב שוסטרמן במשך כל הלילה להדפיס את המאמר, והספיקו להדפיסו רק על גליונות נייר ארוכים (געלי'ס) שנדפסו רק מצד אחד שלהם. בסך הכל הדפיסו שלושים טופסים מהודקים במהדק.

ביום הושענא רבא בבוקר הביא הרב שוסטרמן את המאמר לרבי, אשר הכניסו לחותנו הרבי הריי"צ. על מה שקרה בחדרו של הרבי הריי"צ סיפר הרבי בעצמו כמה פעמים:

בשיחת ליל שמחת תורה תשי"ז סיפר הרבי (תו"מ חיי"ח ע' 86): "כ"ק מו"ח אדמו"ר נתן פעם מאמר על מנת להוציאו לאור לקראת שמח"ת, והבנתי, שהכוונה היא שילמדו את המאמר בשמח"ת גופא. ואמר כ"ק מו"ח אדמו"ר: נו, ללמוד בשמח"ת?!... אבל, אני את שלי עשיתי".

בהתוועדות דיום שמחת תורה תשל" (תו"מ חנ"ח ע' 169): בשעה שהדפיסו את קונטרס החלצו, זירזו כיותר שיהי' מוכן קודם שמח"ת, ובפשטות הי' הטעם לזה, לפי שבשמח"ת באותה שנה מלאו יובל שנים [תרנ"ט - תש"ט] לאמירת המאמר. וכיון שענין זה התנהל על ידי, הנה כשנכנסתי לכ"ק מו"ח אדמו"ר ודברתי עמו אודות המאמר, אמרתי, שכיון שהמאמר יהי' מוכן לשמח"ת, אזי יוכלו ללמוד בו בשמח"ת, ואז הסתכל עלי כ"ק מו"ח אדמו"ר במבט של פליאה: וכי בשמח"ת ישבו ללמוד?!...

"ולכן מצינו שגם מאמרי החסידות שנאמרו בשמח"ת היו בקיצור, כיון שענינו של שמח"ת אינו לימוד התורה".

בשבת בראשית תשמ"ו, דיבר הרבי בארוכה על לימוד השיעורים של חומש בשמחת תורה, ודיבר על אפס הפנאי בשמחת תורה שיש לנצל כל רגע ורגע שבו ל"מצות היום בשמחה". בתוך הדברים הזכיר מה שאמר הרבי מהוריי"צ כשהכניס המאמר ד"ה החלצו (התוועדויות ח"א ע' 454): "חיזוק נוסף להוראה והצעה הנ"ל - מעשה שהי' בחיי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

"כאשר נכנסתי פעם לכ"ק מו"ח אדמו"ר והצעתי להו"ל קונטרס של מאמרי חסידות לקראת שמח"ת - נענה כ"ק מו"ח אדמו"ר, והשיב, כשבבת שחוק על שפתי: ב"שמחת תורה" "וועט מען זיך אוועקזעצן" ללמוד מאמר חסידות?!... ואעפ"כ, בנוגע לפועל - "האב איך אויסגעפירט", וכ"ק מו"ח אדמו"ר נתן מאמר חסידות על מנת ללמדו בשמח"ת, ואכן, היו כו"כ שלמדו את המאמר בשמח"ת!".

והמשיך הרבי: "ואין לתמוה על כך שבתחילה היתה קס"ד באופן אחר וכו' - שכן, גם אצל נשיא ישראל ישנם ענינים שנפעלים ע"י אתעדל"ת, אף שבתחילה היתה קס"ד באופן אחר".

במכתב ששלח הרבי מהוריי"צ באסרו חג שמחת תורה תש"ט אל מערכת "אוצר החסידים", הורה הרבי מהוריי"צ להדפיס את המאמר בהוצאה שנייה בצורה מסודרת עם שינויים והוספות. באותו מכתב כתב הרבי מהוריי"צ אודות חשיבותו של שנת ה"יובל".

"תודה לאל עליון יתברך ויתעלה בזכות אבות קדושים נתמלאו - לאריכות ימים ושנים - חמשים שנה מיום הבהיר באור כי טוב אשר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק צוקללה"ה נבג"מ זי"ע הואיל להודיע הרבים כי מוסד הישיבה אשר יסד ביום הרביעי שבו נתלו המאורות, ח"י אלול

תרנ"ז, ואשר הי' עד עכשיו בעיר זעמבין מלך מינסק, הנה מעכשיו הוא קובע את מקום המוסד בליובאוויטש וקוראהו בשם "תומכי-תמימים".

"...היובל הוא מספד מקודש בזמן ובתוכן, כמפורש במה שכתוב ועל יובל ישלח שרשיו וכמו שרשי האילנות הגדלים על פלג מים, כן גם יבול השכלי השתול על פלגי מי החכמה בינה ודעת, יתן פריו במדות טובות והנהגות ישרות בדרכי החיים היום יומיים.

"ובקשר עם יובל זה הנני מוסר על ידכם, להוציא לאור את המאמר אשר נאמר בשמח"ת ההוא שנת תרנ"ט הוא המאמר החלצו וגם את חלקו שנשאר ע"ע בכתב, והנני מצרף אליו עוד איזה כתבים השייכים לענינים אלו".

להעיר, שבהתוועדות י"ב תמוז תשל"ז (חמישים שנה לחג הגאולה י"ב-י"ג תמוז) הזכיר הרבי מכתב זה וביאר דברי הרבי"צ ש"יובל" הוא ענין "על יובל שרשיו" (ראה לעיל בקובץ).

♦ תשי"ב ♦

חמישים שנה להולדת הרבי

במשך שנים רבות, לא הי' מפורסם יום ההולדת של הרבי. אפילו לאחר שהרבי קיבל הנשיאות לא הי' ידוע לרבים.

רק בי"א ניסן תשי"ב, יום הולדתו החמישים של הרבי, לבש ה"יום טוב" אופי רשמי של ממש. אז, ערך הרבי מעין התוועדות בחדרו הקדוש לרגל יום הולדתו. במהלך ההתוועדות, אמר מאמר ד"ה ה' שפתי תפתח, שהוא פסוק מפרק נ"א בתהלים, הקאפיטל אותו התחיל הרבי לאמר אז.

וכך כותב הרב משה לברטוב ביומנו:

"היום יום י"א ניסן, יום הולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א. מלאו נ' שנה לאריכות ימים ושנים טובות. ביום היה באוהל. אחר-כך קרא הג' בחורים של הוועד לחזרת דא"ח, ומסר להם כי הבחורים ינצלו את הזמן של חג-הפסח כדי לנאום בבתי-הכנסת על יציאת מצרים, קריעת ים-סוף וכו'; וגם לבחורים שנסעו [ל'בין-הזמנים'] יכתבו על כך, ו"יכולים לכתוב בשמי, שאנכי קראתי וציוויתי כך". ואל יחשבו שמאחר שנסעו מכאן הם פטורים מזה, אלא יחזרו [דא"ח] גם בימים הראשונים וגם בשבת חול-המועד, וגם בימים האחרונים וקודם ולאחר-מכן.

"אחר־כך, בשעה 8:45 בערב, נכנסו לכ"ק אדמו"ר שליט"א אברכים שהיו באותו מעמד ובתוכם גם איזה בחורים על־פי הרשימה שקרא חודקוב; והיו שם דוד [רסקין], יואל [כהן], לייבל [גרונר], שלום חאסקינד, דוב יוניק, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א לפניהם מאמר דא"ח שארך פחות מעט משלושים דקות, ד"ה "אדנ' שפתי תפתח" (תהילים פרק נא)... ופירש כל הפסוק על־פי דא"ח. ובאמצע דיבר אודות בן נ' לעצה..."

"אחר המאמר, נכנסו עוד הפעם כמה אברכים לבקש אודות אמירת מאמרים בכל שבת, וגם אודות הדפסת המאמרים שכבר נאמרו. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהוא רוצה [אפילו] יותר מהם להדפיס אותם; אך בא הרב"ג וטוען שלהרבה לא היה מענה [על המכתבים שלהם], בא רמ"ג וטוען גם־כן כך, ומאיפה יש פנאי? והפטיר: און וואס מאנט איר ביי מיר, מאנט ביי זיך, אייערע עניינים וואס איהר דארפט טאן [=ומדוע הנכם טובעים ממני, תדרשו מעצמכם את העניינים שלכם שאתם צריכים לעשות]..."

הרב שלמה זרחי מספר: "בי"א ניסן תשי"ב, נתן כ"ק אדמו"ר להרב חודקוב ע"ה רשימה של כעשרים אנשים והורה לו לקרוא להם לחדרו הקדוש (ראה תו"מ ח"ה עמוד 99). בפני קבוצה זו, אמר הרבי שיחה קצרה וחזר את המאמר הנ"ל, ד"ה ה' שפתי תפתח. בין הזוכים להיקרא, היה גם אבי השד"ר הרה"ת ר' אברהם מאיר ע"ה. הוא הגיע קצת באיחור, אך הרבי חיכה עד שיגיע ורק אז התחיל את אמירת המאמר. בעת המאמר, היה נראה שכ"ק אדמו"ר מאוד מרוגש, הוא בכה מאוד, במיוחד כאשר דיבר על הפסוקים שבהמשך הפרק "אלמדה פושעים דרכיך". כאשר גמר הרבי את אמירת המאמר, ניגש אל הרבי הרה"ח ר' שמואל לויטין נ"ע ואיחל לרבי "תשמיעני ששון ושמחה", כשהוא רומז לפסוקים שבהמשך הפרק. כשחיוך נסוך על פניו הקדושות, ענה לו כ"ק אדמו"ר בציטוט מהמשך הפסוק "תגלנה עצמות דכית..."

מעניין, שבמכתב שכתב הרבי שנתיים מאוחר יותר, כותב הרבי (בתשובה לשאלתו של ר' ניסן ממנוב), שהמאמר מיוסד על מאמרו של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע בד"ה זה משנת תרכ"ז.

♦ תש"ל ♦

יובל להסתלקות הרבי מהורש"ב נ"ע ותחילת נשיאות הרבי הרי"צ

בשיחת שבת פרשת שמיני מבה"ח ניסן, תש"ל (נדפס לעיל בקובץ), דיבר הרבי באותיות מיוחדים על חשיבות ה"יובל". הרבי דיבר על זה שעל כל אחד ואחד "לערוך חשבון צדק על

כל מה שעבר במשך כל החמישים שנה (ואלו שלא נולדו אז - יערכו החשבון ממה שעבר במשך העשרים או השלושים שנה וכו'), ולתקן את כל העינינים".

הרבי התבטא: "והעיקר - לא להיות מרוצה מעצמו".

קונטרס מאמרים מיוחד הוצא לאור לרגל יובל זה, ובו נדפסו שלושת מאמריו האחרונים שאמר הרבי (מהורש"ב) נ"ע טרם הסתלקותו - (ראה אג"ק אדמו"ר זי"ע חכ"ו ע' שע (ובשוה"ג)). באחרון של פסח של אותה שנה, דיבר הרבי על על "גילוי פנימיות התורה", כאשר "מדור לדור היא מתגלית יותר ויורדת יותר ומתלבשת יותר בלבושי הבנה והשגה ותפיסא". והמשיך ואמר: "גילוי בתוספת רבה כזו ניכר ובולט במיוחד במאמריו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אשר באים ענייני החסידות בביאור יותר רחב ובהבנה והשגה שכלית יותר ... מבין מאמריו גופא... ההמשך תרס"ו".

שיחה זו, אף הוגהה על-ידי הרבי ונדפסה כהוספה להמשך תרס"ו, שבסוף השנה התחילו להכין לדפוס על-פי הוראתו של הרבי.

♦ תשל"ז ♦

חמישים שנה לחג הגאולה י"ב תמוז

כבר בימי ההכנה לחג הגאולה י"ב-י"ג תמוז תשל"ז, הי' נרגש אווירה מיוחדת לקראת היובל. בימים שקדמו לחמישים שנה לחג הגאולה י"ב תמוז, כבר החל הי' נרגש האווירה המיוחדת השררה בין החסידים לקראת היובל.

במענה לדו"ח על פעולות בהפצת המעיינות בקשר עם יובל שנים לחג הגאולה י"ב תמוז, הואיל הרבי לענות (אג"ק חל"ב ע' רמח):

נת' ות"ח. ודבר בעתו - בסיום וחיתום שנת היובל לגאולת י"ב י"ג תמוז אזכיר עה"צ.

בשבת פרשת שלח, דיבר הרבי על ההכנות לחג הגאולה (ראה לעיל בקובץ), ולסיום קרא הרבי לערוך אסיפה שבה יבחרו ועד מצומצם, שמתפקידו להחליט איך "להוריד" את הדברים לידי פועל - הוספה בענייני תורה ומצוותיה בקשר עם שנת החמישים.

הרבי העניק משקה ומזונות עבור האסיפה, והנהלת צא"ח המרכזית אכן ארגנה אסיפה גדולה בקשר עם היובל. בין החשובות בהחלטותיה היתה קיומה של תהלוכה בשבת קודש הקרובה

(שבת פרשת חוקת), שבה יצעדו אנ"ש מקראון הייטס לפרסם על יובל החמישים, בבתי הכנסת.

הרבי ענה על פרטי האסיפה (תוכן): ותהא בהצלחה, אזכיר על הציון של בעל הגאולה.

לאחרי תפלת מוסף, הרבי לקח את סידורו ויצא מבית הכנסת מיד, כסימן שיהיה התועדות. בהתועדות דיבר הרבי על היובל המשמש ובא ואמר שיש לנצל את שלושת הימים שנשארו עד י"ב תמוז.

בתוך הדברים הזכיר הרבי להתעסק בכל המבצעים ביתר שאת וביתר עוז, כולל ניצול יום השבת קודש, כגון בהליכה ל"תהלוכה". "ועד"ז לאחרי יום השבת לעסוק בכל העניינים בהתאם לאופנים המותרים, וכן למסור בכל המקומות שאפשר להגיע אליהם", ולעסוק בכך באופן של תענוג (כעניין השבת).

לאחרי גמר ההתועדות, יצא כל אחד להתהלוכה ודיבר על מה שאמר הרבי בהתועדות.

בהתועדות י"ב תמוז עצמה הקדיש הרבי שיחה מיוחדת (ראה לעיל בקובץ) לעניין היובל.

בין השיחות, רבים ניגשו להגיש "מפתחות" של מוסד ועיר וכיו"ב לרבי, ובהתועדות דיבר הרבי על-דבר-זה.

בשנה זו, ועד לשנת תשל"ח, הרבה הרבי לדבר על חשיבות ה"יובל" ומספר "חמישים", והשיחות מובאות לעיל בקובץ.

♦ תשל"ט ♦

יובל הנישואין של הרבי והרבנית

ע"פ הוראת הרבי נדפס "קונטרס דרושי חתונה (תרפ"ט)" וכן קונטרס השיחות מתשכ"ט (שהיתה שנת הארבעים) על נייר צבעוני.

הרבי גם הגיה שיחת י"ג אלול תשי"ד בה מבואר מאמר ד"ה לכה דודי תרפ"ט, ויצא לאור בקונטרס "לכה דודי תשי"ד". נוסח ההקדשה: "לזכות כ"ק אדמו"ד שליט"א והרבנית חיה מושקא שתליט"א ליובל החמישים ליום תחתונת (י"ד כסלו תרפ"ט - תשל"ט) לאריכות ימים ושנים בריאות. ויהי רצון שיראת הרבה נחת מתלמידיו חסידיו ומכלל ישראל וינהיג את כולנו מתוך בריאות הרחבה ונחת ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה".

ב"פתח דבר" לקונטרס נאמר (צילום ה"פתח דבר" בתו"מ - דרושי חתונה ע' שיב): "בקשר לשנת החמישים מחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תרפ"ט - תשל"ט) מדפיסים אנו בזה מאמר ד"ה לכה דודי אשר לכ"ק אדמו"ר שליט"א . . מאמר זה . . כנראה הוא מיוסד (ביאור) על ד"ה לכה דודי תרפ"ט".

התוועדות מיוחדת

אחר תפילת ערבית באור ליום חמישי י"ד כסלו, אמר הרבי שיתוועד בשעה 9:30.

בשעה 9:35 ירד להתוועדות. מיד עם כניסתו להתוועדות התעכב הרבי לבאר באריכות את הסיבה לעריכת התוועדות ביום זה.

בתחילה הרבי התייחס למעלה החשובה שבעצם התכנסותם של יהודים, שאז שבה ומתעוררת הנקודה האלקית שבכל יהודי, אך לאחרי-זה אמר: "אבל אחרי כל ביאורים אלו, עדיין צריך להבין, מדוע דווקא ביום יש צורך בהתכנסות זה". בביאור הדברים, התבסס הרבי על הוראת חז"ל "אזלת לקרתא הלך בנימוסא".

הרבי גם התייחס ואמר: "נהוג בכמה מקומות שביום שבו מציינים יובל לחתונה, מתאספים כמה אוהבים וידידים ומתיישבים להתוועדות, באופן של "משתה".

כאן אמר הרבי מאמר דא"ח, ד"ה "אשר ברא ששון ושמחה" (שאחר כך הוגה ויצא לאור). המאמר מיוסד על מאמר שפותח במילים אלה ואשר נאמר על ידי כ"ק אדמו"ר הריי"צ ב"ד כסלו תרפ"ט, יום חתונתו של הרבי.

לאחר אמירת המאמר נטלו ידים החתן והכלה וכמה מהמסובים בהתוועדות, ואחר כך נערכו ה"שבע ברכות" כהוראתו של הרבי, מתוך שמחה רבה, כשהרבי מעודד השירה.

לקראת סיום ההתוועדות אמר הרבי שורה של הוראות למעשה הקשורות בענייני יום זה - הכנסת כלה, טהרת המשפחה, וכדומה.

כמו"כ הורה הרבי שחתנים יקבלו במתנה נוסף להש"ס גם צדקה פושק'ע.

כצפוי החסידים קיבלו בהתלהבות את ההוראות החדשות, ומיד למחרת ניגשו האנשים והנשים - כל אחד לפי ענינו - ליישם את הדברים בפועל ממש, מתוך רצון לגרום לרבי רוב נח"ר עם מלאות יובל לנישואין.

ע"פ דברי הרבי בהתוועדות, הוחלט, שבכל יום של שבע ברכות הביאו לפני הרבי הריי"צ ספרים שנדפסו - החליטו שבכל יום יתנו ספר חדש שמכינים לדפוס או שכבר נדפס.

ואכן שורת ספרים יצאו לאור באותם ימים בהוצאת קה"ת, כמו "תניא עם ליקוטי פירושים" של הרב חטיריק (על אגרת הקודש קטנתי); "ספר הליקוטים דא"ח צמח צדק", "ליקוט י"ד כסלו"; וכן יוזמות 'לא רשמיות', כמו הוצאת מאמרי י"ד כסלו הבלתי מוגהים ועוד.

בשעה 1:50 נכנס לג"ע ר' אברהם יצחק שם-טוב ומסר לרבי מכתב מנשיא ארה"ב - ברכה לרגל יובל החמישים. ה' שם כ-2 דקות.

לאחר חזירתו מהאהל ותפלת מנחה, עמדו בגעה"ת זקני אנ"ש, וברכו הרבי לרגל יובל החמישים לנישואיו.

כשאמרו לרבי שנמצאים כאן כמה מאלה שהיו בעת החתונה - אמר: "שיזכו להיות ביובל הששים" (ראה לעיל במסגרת צילום הכתי"ק).

מידי לילה התקיימה בשבוע שלאחר-מכן ב-770 סעודות שבע ברכות בנוכחות זקני החסידים ואנשי מעשה - אנ"ש והתמימים. כמו כן, נמסרו לרבי מתנות רבות - ספרים חדשים או ספרים שהוכנו לדפוס. כמה מתנות נמסרו גם לרבנית, כמו גלובוס נאה משופץ ביהלומים, המציינים את הנקודות שבהם מתגוררים אנ"ש חסידי חב"ד.

"בספר תורה זה... נלך לקבל פניו"

אך בזה לא תמו אירועי היובל. קהל חסידי חב"ד היו בהתעוררות גדולה ופעלו בכל הדברים עליהם דיבר הרבי בהתועדויות האחרונות. אך יוזמה מיוחדת יוצאת דופן במינה הועלתה ע"י נשי חב"ד, שהתארגנו לכתוב ספר תורה מיוחד לזכות הרבי והרבנית בקשר עם מלאות יובל שנים.

עד שהדבר יצא אל הפועל עבר משך זמן. אולם הן זכו להתייחסויות מיוחדות מהרבי בקשר לכך:

באור ל"ג שבט תש"מ נכנסו קבוצת נשים אל הקודש פנימה ולאחר שמסרו לרבי רשימה שכללה את שמותיהן של המשתתפות הראשונות בכתיבת ספר התורה (שכבר נעשה - בנוסף ליובל לחתונה - גם בקשר לשלושים שנות נשיאות שמלאו לרבי ביו"ד שבט תש"מ) - ענה להם הרבי בדברים שלפנינו:

"נכנסתן הרי בקשר לספר תורה, ויש להזדרז בכתיבת ספר התורה, ולהשתדל לסיימו לקראת ראש השנה לחסידות, י"ט כסלו, הבע"ל, שענינו קשור לתורה.

"בודאי תכינו גם מעיל וכו' לספר תורה, ואבקשכן להתקין, כפי מנהג הדורות, גם "יד" מכסף וכו'".

[הרבי מסר את השתתפותו והשתתפות הרבנית בכתיבת ספר התורה, והמשיך:]

"בכסף שייאסף תעשנה עוד הרבה דברים טובים ומועילים. ובאם ח"ו תתעכב ביאת משיח צדקנו עד אז, יהי רצון אשר בספר תודה זה, ביחד עם עוד הרבה ספרי תורה, נלך לקבל פניו אשר הוא ילמד תורה את כל עם ישראל ואותנו בכלל. ויתן חשי"ת שנזכה בקרוב ממש לביאת משיח צדקנו".

◆ תש"נ ◆

יובל לתומכי תמימים בארצות הברית

בשיחת ט"ו אלול תשמ"ט החל הרבי לדבר על שנת תש"נ - היא "יובל" שנת החמישים להעתקת ונטיעת ישיבת תומכי תמימים בארצות הברית.

הרבי הורה להדפיס את הקונטרס של שיחת "כל היוצא למלחמת בית דוד", וכן לערוך התועדויות וחגיגות מיוחדות. בנושא זה דיבר הרבי גם בשבת פרשת תבוא תש"נ, ובשבת תרומה תש"נ, וביום ט' אדר עצמו.

אמנם בסך הכול נדחקו אירועים אלו ביחס לאירועי תש"נ שסביב שנת הארבעים לנשיאות הרבי.

◆ תנש"א ◆

יובל להצלת הרבי והרבנית ותנופה חדשה בהפצת המעיינות

ימי הכנה

בשנה זו, "יובל שנים" לנס ההצלה ולמהפכה הגדולה שחוללה הגעתו של הרבי ל"חצי כדור התחתון", צוין היו"ט של כ"ח סיון באופן יוצא מן הכלל. הדבר בא לידי ביטוי בשלל המאורעות שהתרחשו בבית חיינו וברחבי תבל.

כבר משך זמן לפני היום הבהיר ניכרה תכונה בקרב החסידים אשר ערכו פעולות שונות לרגל היום.

בהתקרב החג, הכין הרב יוסף יצחק הכהן גוטניק מודעה אודות גודל מעלת היום על מנת לפרסמה בעיתונים שונים. ואכן הופיעה בעיתונים כפר חב"ד "אלגעמיינער זשורנאל", "יום

השישי" ועוד, מודעה הנושאת את הכותרת "הודו לו ברכו שמו" - ומעוררת את בני ישראל בכל אתר ואתר לקראת היובל המיוחד להצלת הרבי.

בישיבת תומכי תמימים המרכזית ובבתי ספר וחדרים רבים התחילו עם ההכנות מבעוד מועד. כבר לקראת שבת כ"ו בסיון, החלו להגיע אורחים רבים ל-770 כדי לחגוג את כ"ח סיון במחיצת הרבי. כמו כן הגיעה קבוצת אורחים ממונטריאול, ועוד. מבעוד מועד נתלה על הקיר המערבי של בית המדרש שלט מאיר עיניים על עניינו של היום הבהיר כ"ח סיון.

יום הבהיר כ"ח סיון

לפני כניסת יום הבהיר כ"ח סיון נודע שהרבי עתיד לחלק קובץ מיוחד שיצא לאור במיוחד לרגל היובל: "קובץ כ"ח סיון יובל שנים".

ביום כ"ח סיון, אחרי חזירתו מהאהל, בשעה שמונה וחצי, ירד הרבי לתפילת מנחה. אותה שעה היה הז'אל' כבר מלא בקהל עצום.

כשנכנס הרבי לתפילת מנחה ניגנו הקהל "ופרצת" והרבי עודד את השירה, אך כשעלה על הבימה לא הסתובב אל הקהל. אחרי תפילת מנחה פנה הרבי אל הקהל ואמר "מכריז זיין וועגן מעריב" [= להכריז את זמן תפילת מעריב], והגבאי הכריז.

הרבי ירד מהבימה וניגש למקומו הרגיל בעת חלוקת דולרים בביהכנ"ס הגדול, והרב שני"ז גורארי' החל באמירת ברכה מיוחדת להרבי בשם כל החסידים. בהתרגשות תיאר הרב גורארי' את המהפכה הרוחנית שהרבי חולל בארה"ב ובעולם כולו מאז בואו לארה"ב לפני יובל שנים ואיחל מקרב לב כי הרבי ימשיך לראות הצלחה מופלגה בכל פעולותיו הק' והקב"ה ימלא את כל משאלות לבבו הקדוש והטהור לטובה, עד לעיקר - גאולה שלימה תיכף ומיד. בסיום ברכה זו ע"פ הוראת הרבי בירך הרב יוסף יצחק הכהן גוטניק שי' את הרבי בברכת כהנים (הרבי העיר (כשידו מכסה את הרמקול) כי יש להתחיל מההתחלה "וידבר גו", והרב גוטניק חזר על הברכה).

כאן השיב הרבי ברכה למברכים והיא היתה, למעשה, שיחה מיוחדת למהותו של היום המיוחד. השיחה נמשכה כרבע שעה. לאחר סיום השיחה הביאו לרבי מים שהכינו לנטילת ידיים לפני תפילת מעריב, והרבי עלה על בימתו להתפלל תפילת מעריב.

אחרי התפלה הכריז הגבאי על הפסקה קצרה עד חלוקת הקונטרסים, אך הרבי הגיב, כשעל שפתותיו הק' חיוך קל, ואמר: "אזוי ווי מ'האט מכריז געווען אז ס'וועט זיין א הפסק, איז א שאד די צייט, במילא וועט מען מאכן א המשך"..." [= "היות והכריזו שיהי' הפסק, הרי חבל על הזמן, ולכן יעשו המשך"], ופנה מיד אל המיקרופון ואמר שיחת ק' נוספת.

חלוקה מיוחדת

עם סיום שיחה זו (שארכה כשבע דקות) החלו המוני הנוכחים לעבור לפני הרבי והוא העניק לכאו"א בידו הק' קובץ כ"ח סיון - יובל שנים' בעטיפה אדומה, נתון בתוך עטיפה מפלסטיק ובה גם דולר שליחות מצוה לצדקה.

ההפתעה הייתה גדולה, כיוון שהיתה זו הפעם הראשונה (ובמבט לאחור - היחידה לע"ע), שהרבי הודיע שיחלק קובץ שכלול (לא רק ממאמרי חסידות ושיחות קודש, אלא גם) מסיפורים ועובדות היסטוריות ועוד.

החלוקה החלה בשעה 9:20, ואחרי כשלוש שעות של חלוקה, בערך בשעה שתיים-עשרה ועשרה, יצא הרבי בזריזות כשהוא מעודד את שירת 'ופרצת'. ליד הדלת חילק לעוד כמה שלא קיבלו.

ב-770 התיישב הקהל להתחיל ללמוד מהקובץ שקיבלו זה עתה מהרבי. רק בשעה 1:00 (!) החלה ההתנוועדות הגדולה. היא נוהלה ע"י הרה"ח ר' מאיר הארליג שי'. בתחילתה לימד הגה"ח ר' יואל כהן את המאמר החדש מתוך הקובץ ה'טרי' ובמשך הערב השמיעו דברים: הנגיד הרב יוסף יצחק גוטניק, שופט מאוסטרליה שזכה לקשרים עם הרבי, הרה"ח ר' שמואל אייזיק פאפאק שסיפר זכרונות מהתקופה הראשונה לבוא הרבי לארה"ב ועוד.

למרות השעה המאוחרת, היסב לשולחנות קהל רב ובמשך שעות ארוכות, ממש עד אור הבוקר, נמשכה ההתנוועדות באווירה מרוממת ביותר, כיאה ליום גדול זה.

למחרת, כשהרבי ירד לתפילת שחרית ניגן הקהל (שחלקו זה עתה הגיע מההתנוועדות שנמשכה עד שעת הבוקר) את ניגון התעוררות רחמים של הרה"צ ר' מיכל מזלוטשוב, והרבי עודד את השירה. זאת לפי המסופר בקובץ (ע' 21) שרק אתמול חולק, שהרבי לימד את הניגון עם בואו לארה"ב.

בימים שלאחר כ"ח סיון הואיל הרבי להגיה את השיחות הנאמרו בכ"ח סיון.

כמה ענינים מיוחדים התרחשו בקשר עם היובל המיוחד: הדפסת הספר "ימי בראשית", ובו יומן מפורט מימי התחלת הנשיאות. בתחלת חודש תמוז נערך ב"בית הנבחרים" של ארצות הברית מעמד מיוחד לציון חמישים שנה לבואו של הרבי לארה"ב. במעמד השתתף נציג "צעירי אגודת חב"ד" הרב שמואל שי' בוטמאן שנשא בה תפלה מיוחדת. נשיא ארצות הברית מר ג'ורג' בוש, כתב מכתב איחולים בקשר עם היום הבהיר. על מכתבו ענה הרבי במכתב באנגלית מיום ג' אלול.

